

PROJEKT

***PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA I GMINY CHORZELE***

SIEDLCE 2004

SPIS TREŚCI

<i>SPIS TREŚCI</i>	3
<i>SPIS RYSUNKÓW I TABEL</i>	6
I. WPROWADZENIE DO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA MIASTA I GMINY CHORZELE	7
1.0. Wprowadzenie.....	7
2.0. Podstawa opracowania.....	7
3.0. Zakres opracowania.....	7
II. WSTĘP	8
1.0. Cel i zakres opracowania.....	11
III. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA	12
1.0. Ogólna charakterystyka gminy Chorzele.....	12
2.0. Wprowadzenie.....	13
3.0. Stan sanitarny powietrza.....	14
3.1. Emisja zanieczyszczeń do powietrza.....	14
4.0. Hałas.....	20
5.0. Zasoby wodne.....	23
5.1. Zasoby wód podziemnych.....	23
5.2. Zaopatrzenie w wodę.....	24
5.3. Zasoby wód powierzchniowych.....	24
5.4. Kierunki działań w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniem.....	26
5.5. Retencja.....	26
6.0. Gospodarka ściekowa.....	27
6.1. Oczyszczanie ścieków.....	27
6.2. Kierunki działań w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej na terenie gminy.....	29
7.0. Gospodarka odpadami.....	31
8.0. Ochrona powierzchni ziemi.....	34
8.1. Kierunki działań w celu ochrony powierzchni ziemi.....	35
9.0. Promieniowanie elektromagnetyczne.....	36
10.0. Gospodarka leśna.....	38
11.0. Ochrona środowiska przyrodniczego.....	39

12.0.Nadzwyczajne zagrożenia środowiska (NZŚ).....	40
13.0.Podsumowanie.....	41
IV.ZASADY DŁUGOTERMINOWEJ POLITYKI OCHRONY ŚRODOWISKA.....	42
1.0.Wprowadzenie.....	42
2.0.Główne zasady działań.....	42
2.1.Zasada likwidacji aktualnych problemów.....	42
2.2.Oszczędne korzystanie z zasobów naturalnych.....	43
2.3.Zasada integracji zewnętrznej i spójności polityki.....	43
2.4.Zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej.....	44
2.5.Odpowiedzialność grup zadaniowych.....	44
2.6.Zasada regionalizmu.....	45
2.7.Zasada uspołecznienia polityki ochrony środowiska.....	45
3.0.Strategia stosowania instrumentów polityki ekologicznej.....	45
3.1.Wprowadzenie.....	45
3.2. Inny organ gminy (Burmistrz Miasta i Gminy).....	47
3.3. Pozwolenia.....	48
3.4. Kontrola przestrzegania prawa.....	49
3.5. Instrumenty finansowe.....	49
3.5.1.Opłaty i kary.....	49
3.5.2.Kredyty i dotacje.....	50
3.6.Instrumenty społeczne.....	51
3.6.1.Współpraca.....	51
3.6.2.Informacja i komunikacja (porozumiewanie się).....	51
3.6.3.Edukacja ekologiczna.....	52
3.7.Instrumenty strukturalne.....	53
3.7.1.Plan strategiczny.....	53
3.7.2.Zarządzanie informacją i monitoring.....	53
3.7.3.Rola gminy.....	53
V.PROGRAM DZIAŁAŃ NIEZBĘDNYCH DO REALIZACJI	
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	55
1.0.Wprowadzenie.....	55
2.0.Program poprawy jakości powietrza atmosferycznego.....	55
2.1.Zadania krótkookresowe do 2007 roku.....	56
2.2.Zadania długookresowe do 2012 roku.....	56

3.0. Program ochrony środowiska akustycznego.....	57
3.1. Zadania krótkookresowe do 2007 roku.....	58
4.0. Program ochrony jakości wód.....	59
4.1. Zadania krótkookresowe do 2007 roku.....	59
4.2. Zadania długookresowe do 2012 roku.....	60
5.0. Program rozwiązań gospodarowania odpadami.....	61
5.1. Zadania krótkookresowe do 2007 roku.....	63
5.2. Zadania długookresowe do 2012 roku.....	64
6.0. Program ochrony przed polami magnetycznymi.....	66
7.0. Edukacja ekologiczna.....	67
VI. ORGANIZACJA ZARZĄDZANIA OCHRONĄ ŚRODOWISKA.....	69
1.0. Wprowadzenie.....	69
2.0. Współpraca.....	69
2.1. Władze centralne i wojewódzkie.....	69
2.2. Władze powiatu przasnyskiego.....	70
2.3. Sąsiednie gminy.....	70
2.4. Inspekcja Ochrony Środowiska.....	71
2.5. Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.....	71
2.6. Inne jednostki finansujące inwestycje ekologiczne.....	74
3.0. Międzynarodowe źródła finansowania projektów w dziedzinie ochrony środowiska.....	75
3.1. Fundusz ISPA.....	75
3.3. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.....	76
3.4. Pozarządowe Organizacje Ekologiczne i mieszkańcy gminy.....	76
4.0. Organizacja zarządzania programem.....	77
4.1. Schemat zarządzania programem.....	77
5.0. Monitoring jakości środowiska i polityki ochrony środowiska.....	78
5.1. Rola monitoringu.....	78
5.2. Monitoring jakości środowiska.....	79
5.3. Monitoring polityki ochrony środowiska.....	79
VII. KOSZTY REALIZACJI PROGRAMU W LATACH 2004-2007.....	81
MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE.....	84

SPIS RYSUNKÓW I TABEL

Rys 1. Udział substancji w emisji punktowej.....	17
Rys 2. Udział substancji w emisji powierzchniowej.....	17
Rys. 3. Rodzaje instrumentów polityki ekologicznej.....	46
Tabela 1. Emisja zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł punktowych i powierzchniowych według bazy danych WIOŚ 2002 r.....	16
Tabela 2. Emisja zanieczyszczeń w powiecie przasnyskim.....	18
Tabela 3. Emisja i redukcja zanieczyszczeń gazowych z zakładów uciążliwych na terenie powiatu przasnyskiego.....	18
Tabela 4. Emisja i redukcja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów uciążliwych na terenie powiatu przasnyskiego.....	18
Tabela 5. Zestawienie długości sieci wodociągowej (GUS).....	24
Tabela 6. Jakość wody w rzece Orzyc wg stężeń charakterystycznych w ostatnim okresie badawczym.....	25
Tabela 7. Charakterystyka zbiornika wodnego w Chorzelach.....	26
Tabela 8. Sieć kanalizacji sanitarnej w Gminie Chorzele.....	28
Tabela 9. Podstawowe informacje o nowej oczyszczalni w gminie Chorzele.....	29
Tabela 10. Szacunkowe koszty działań związanych z wdrażaniem Programu Ochrony Środowiska w latach 2004 – 2012.....	83
Tabela 11. Procentowa struktura finansowania/ inwestowania w latach 2004 – 2012.....	83

I. WPROWADZENIE DO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA MIASTA I GMINY CHORZELE.

1.0. Wprowadzenie.

Program ochrony środowiska został sporządzony jako realizacja ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku „Prawo ochrony środowiska” (Dz. U Nr. 62, poz. 627 z późn. zm.).

Celem niniejszego dokumentu jest stworzenie programu ochrony środowiska stanowiącego podstawę racjonalnej polityki i działalności rozwojowej gminy na lata 2004 - 2012. „Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Chorzele” zawiera zadania, które są konieczne do realizacji celów i innych obowiązujących aktów planistycznych.

W programie został przedstawiony aktualny stan środowiska, określone zostały działania zmierzające do poprawy stanu środowiska oraz prognozy strategiczne do realizacji programu.

2.0. Podstawa opracowania.

Podstawą opracowania jest umowa zawarta pomiędzy Burmistrzem Miasta Chorzele a Przedsiębiorstwem Handlowo-Usługowym „Czyste Środowisko” w Siedlcach dotycząca wykonania opracowania pod nazwą: „Program ochrony środowiska i plan gospodarki odpadami dla Miasta i Gminy Chorzele”.

3.0. Zakres opracowania.

Opracowanie swoim zakresem obejmuje:

- Analizę aktualnego stanu środowiska w mieście i gminie Chorzele,
- Działania zmierzające do poprawy stanu środowiska,

w zakresie:

- gospodarki wodno-ściekowej,
- czystości powietrza,

- emisji hałasu,
 - promieniowania elektromagnetycznego,
 - przyrody i krajobrazu,
 - gleb,
 - lasów.
- Przedstawienie propozycji prognoz strategicznych zmierzających do wdrożenia rozwiązań systemowych.
- krótkookresowe (lata 2004 – 2007)
 - długookresowe (do 2012 roku)
- Harmonogram realizacji i nakłady na realizację programu.
- Kontrola realizacji programu.

II. WSTĘP.

W czerwcu 1992 r. w Rio de Janeiro odbyła się konferencja ONZ "**Środowisko i Rozwój**", na której przedstawiciele 179 państw świata uzgodnili wspólne stanowisko dotyczące konieczności zmiany ładu ekonomicznego i relacji między działalnością człowieka a środowiskiem. Dokumentem końcowym tej konferencji jest Agenda 21 (Globalny Program Działań). W dokumencie tym wskazano środowisko, ekonomię i społeczeństwo jako wzajemnie powiązane, podstawowe elementy trwałego i zrównoważonego rozwoju.

Konstytucja RP stwierdza, że: "**Rzeczpospolita Polska, zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju**". Podstawowym założeniem tej zasady jest takie prowadzenie polityki rozwoju poszczególnych sektorów gospodarki i życia społecznego, aby nie powodować szkód w środowisku i nadmiernie nie eksploatować zasobów naturalnych ziemi, zapewniając tym samym możliwość korzystania z nich obecnym i przyszłym pokoleniom.

Ustawa z 27.04.2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62 poz. 627 z późn. zmianami) natomiast w art. 13 stwierdza, że: "**Polityka ekologiczna państwa ma na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska**", co oznacza, że polityka ta powinna równoważyć gospodarczy i społeczny rozwój kraju z celami ochrony środowiska. W praktyce natomiast powinno to oznaczać, że w pierwszej kolejności powinny nastąpić zmiany w modelu produkcji i konsumpcji prowadzące do zmniejszenia materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności poprzez zastosowanie najlepszych dostępnych technik i dobrych praktyk gospodarowania, a dopiero w dalszej kolejności powinny być stosowane typowe metody ochronne jak np. oczyszczanie gazów czy ścieków. Wprowadzenie zasad polityki ekologicznej w życie oznacza obligatoryjne włączenie aspektów ekologicznych we wszystkie dziedziny gospodarowania, w tym również do programów sektorowych oraz strategii i programów rozwoju na wszystkich poziomach działania - zarówno regionalnym jak i lokalnym.

Ochrona środowiska jest zadaniem wszystkich ludzi w tym również władz na wszystkich szczeblach. Przygotowanie niniejszego opracowania wynika z dostosowania się władz gminy do obowiązującej ustawy z dnia 27.04.2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zmianami) oraz do aktualnie kształtującej się w Polsce polityki ekologicznej państwa.

Obecnie przy wprowadzaniu zarządzania środowiskiem i prowadzeniu racjonalnej jego ochrony bierze się pod uwagę szereg zasad określonych w ustawie z 27.04.2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62 poz. 627 z późn. zmianami). Ustawa ta oraz opracowana II Polityka Ekologiczna Państwa wprowadziły ogólne zasady ochrony środowiska, do których należy zaliczyć przede wszystkim:

- zasadę zrównoważonego rozwoju – rozumianą jako rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń,

oraz połączone z nią kolejne zasady postępowania, wśród których należy wyróżnić:

- zasadę zintegrowanego podejścia do ochrony środowiska - ochrona jednego lub kilku elementów przyrodniczych środowiska nie może odbywać się kosztem innego,
- zasadę zapobiegania (prewencji) - kto podejmuje działalność mogącą negatywnie oddziaływać na środowisko ma obowiązek zapobiegania temu oddziaływaniu,
- zasadę przezorności – podejmujący działalność, której negatywne oddziaływanie na środowisko nie jest jeszcze rozpoznane, ma obowiązek, podjąć wszelkie możliwe środki zapobiegawcze,
- zasadę „zanieczyszczający płaci” – każdy, kto powoduje zanieczyszczenie środowiska, ponosi koszty za usunięcie wyrządzonych szkód, a także ten, kto może powodować szkody w środowisku ponosi koszty zapobiegania tym szkodom, w szczególności zanieczyszczeniu środowiska,
- zasadę dostępu obywateli do informacji o środowisku i jego ochronie wynikająca z warunków zawartych w ustawie z 27.04.2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62 poz. 627 z późn. zmianami),

- zasadę uwzględniania wymagań ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju podczas opracowywania polityk, strategii, planów, programów i projektów, a także w działalności inwestycyjnej,
- prawo obywateli do uczestniczenia w postępowaniu w sprawie wydania decyzji z zakresu ochrony środowiska lub przyjęcia projektu polityki, strategii, planu lub programu, na zasadach określonych w ustawie z 27.04.2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62 poz. 627 z późn. zmianami),
- zasadę nieważności decyzji - decyzja wydana z naruszeniem przepisów dotyczących ochrony środowiska jest nieważna.

1.0. Cel i zakres opracowania.

Celem opracowanego Programu ochrony środowiska jest wskazanie kierunków działań i zadań priorytetowych do realizacji w najbliższym czasie w zakresie ochrony środowiska miasta i gminy Chorzele, które będą zgodne z zasadami określonymi w Polityce Ekologicznej Państwa w tym m.in. z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Niniejszy Program ochrony środowiska zawiera charakterystykę obecnego stanu środowiska gminy, w oparciu, o którą zostały określone cele strategiczne i zadania priorytetowe umożliwiające poprawę jakości poszczególnych elementów środowiska. Polityka ekologiczna gminy Chorzele kształtowana będzie w oparciu o cele długo- i krótkoterminowe. W tym celu będą realizowane działania w różnych sektorach gospodarczych określone jako zadania priorytetowe. Zaproponowane kierunki działań mają zapewnić zrównoważony rozwój omawianego obszaru. Pozostałe elementy opracowania wskazują na instrumenty realizacji "Programu ..." oraz sposób zarządzania i wdrażania "Programu..." .

Program był tworzony tak, aby był spójny z II Polityką ekologiczną państwa, wojewódzkim i powiatowym programem ochrony środowiska, a także innymi dokumentami ogólnokrajowymi, wojewódzkimi i powiatowymi kształtującymi ekologiczny wizerunek kraju.

III. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA.

1.0. Ogólna charakterystyka gminy Chorzele.

Gmina miejsko-wiejska Chorzele położona jest w północnej części powiatu przasnyskiego, który należy do województwa mazowieckiego. Gmina zajmuje powierzchnię 371,53 km², zamieszkuje ją 11.087 osób z czego 2.886 mieszka w mieście Chorzele. Gęstość zaludnienia wynosi 30 [osób/km²].

Gminę Chorzele tworzy 41 sołectw, obejmujących 66 miejscowości. Przez terytorium gminy będą szlaki komunikacyjne Warszawa-Olsztyn, Ostrołęka-Ciechanów oraz linia kolejowa Ostrołęka-Szczytno.

Miasto i gmina Chorzele położone są w dolinie rzeki Omulwi. Obszar ten charakteryzuje się dużymi walorami przyrodniczymi. Na terenie gminy Chorzele nie występują parki krajobrazowe ani obszary chronione.

Gmina Chorzele, znajduje się w podprovincji: Nizina Środkowopolska, makroregionie: Nizina Północnomazowiecka, na krańcach mezoregionu: Wysoczyzna Ciechanowska. Obszar ten od północy graniczy ze Wzniesieniami Mławskimi, a od wschodu z Równiną Kurpiowską. Wysoczyzna Ciechanowska znajduje się w zasięgu stadiału Wkry zlodowacenia środkowopolskiego. Wysoczyznę Ciechanowską przecinają dobrze rozwinięte doliny dolnego Orzyca i jego dopływu Węgiejki.

Gmina ma charakter rolniczy – 9.666ha zajmują grunty orne. Bardzo dużą część gminy stanowią lasy i kompleksy leśne -15607,67 ha. Pod względem hydrograficznym obszar gminy zalegają wody I poziomu użytkowego i II poziomu wodonośnego, bardzo dobrze chronionego przed infiltracją przez ok. 50 m kompleks słabo przepuszczalnych i nieprzepuszczalnych glin i ilów. Przeważają utwory czwartorzędowe plejstoceńskie, przede wszystkim osady akumulacji lodowcowej i wolnolodowcowej (piaski, żwiry, głązy, mułki oraz gliny zwałowe).

Na obszarze gminy Chorzele przeważają gleby słabej i złej jakości (V, VI), stanowią one 85%. Są to gleby typu bielcowego, wytworzone z piasków i żwirów różnej genezy. Sporadycznie, w rejonie tym występują gleby bagienne, które użytkuje się jako łąki i pastwiska.

Rzeźba terenu gminy Chorzele to konsekwencja budowy geologicznej najmłodszych utworów, stanowiących powierzchniowe partie, jak również działalności erozyjnej rzek i cieków. Obszar odznacza się powierzchnią lekko falistą. Najwyższy punkt terenowy gminy Chorzele liczy sobie 235 metrów nad poziomem morza. Znaczna część obszaru położona jest powyżej 100 m n.p.m. Wysokości względne w okolicach Chorzel, sięgają lokalnie 50m.

2.0. Wprowadzenie.

Ocenę stanu środowiska oparto o dostępne dane, pochodzące z Urzędu Miasta i Gminy Chorzele, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Źródłem informacji był także dokument pt. "Stan środowiska w województwie mazowieckim w 2002 roku" opracowany przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie.

Należy zaznaczyć, że dostępna baza informacyjna nie odzwierciedla w pełni zachodzących w środowisku procesów i daje przybliżony obraz stanu środowiska. Jednak obraz ten pozwala na wyłonienie głównych zagrożeń środowiska naturalnego, które będą stanowiły bazę dla niniejszego programu.

3.0. Stan sanitarny powietrza.

Jakość powietrza atmosferycznego jest jednym z zasadniczych elementów decydujących o funkcjonowaniu całego ekosystemu oraz kształtującym warunki życia człowieka. Zanieczyszczeniem powietrza nazywamy każdą podwyższoną ponad skład wzorcowy zawartość naturalnych składników lub jakąkolwiek zawartość składników obcych. Podstawowym czynnikiem wpływającym na jakość powietrza jest emisja antropogeniczna. Wpływ zanieczyszczeń powietrza na środowisko jest problemem bardzo ważnym, ze względu na powszechność tego zjawiska. Powietrze jest jedynym komponentem środowiska, który bezpośrednio łączy się z pozostałymi. W ten sposób powstaje złożony łańcuch szkodliwych efektów pośrednich mających wpływ na jakość wód powierzchniowych, podziemnych, gleby i roślinność oraz w końcowym efekcie na zdrowie człowieka.

Ze źródeł poza przemysłowych najistotniejszą rolę odgrywają źródła emisji niskiej (indywidualne ogrzewanie mieszkań) oraz emisji komunikacyjnej (ruch uliczny i transport).

3.1. Emisja zanieczyszczeń do powietrza.

Emisja zanieczyszczeń to wprowadzanie do atmosfery substancji zarówno ze źródeł naturalnych (np. erupcje wulkanów, wyładowania atmosferyczne, erozja gleb, procesy zachodzące w morzach i oceanach, procesy gnilne na obszarach bagiennych i torfowiskach), jak i powodowanych działalnością człowieka - antropogeniczne, które decydują o bilansie emisji do atmosfery.

Wyróżnia się emisję:

- punktową (np. komin)
- liniową (np. droga, tor kolejowy)
- powierzchniową (np. hałda popiołów, parking samochodowy).

Emisję możemy również podzielić na:

- wysoką (np. komin o wysokości >50 m)

- niską (np. palenisko domowe, mała kotłownia lokalna o wysokości komina <50m).

Oraz na:

- niezorganizowaną
- zorganizowaną.

Emisja niezorganizowana ma najczęściej miejsce w czasie otwartych procesów technologicznych (przeładunek substancji, nawożenie pól uprawnych, kruszenie minerałów, itp.), wtórnego pylenia (drogi komunikacyjne, hałdy materiałów sypkich, powierzchnie o pylistym podłożu), pożarów lub awarii. Emisja niezorganizowana przysparza wielu kłopotów, bardzo trudno ją ograniczyć, trudno także ją zmierzyć.

Emisja zorganizowana związana jest z emitorem (komin, wylot wentylacji mechanicznej).

Głównymi źródłami emisji są:

- energetyczne spalanie paliw,
- produkcja wyrobów przemysłowych,
- górnictwo i kopalnictwo,
- transport towarów i ludzi,
- gospodarka komunalna i produkcja rolna.

W powietrzu występować mogą różne rodzaje zanieczyszczeń. Do zanieczyszczeń charakterystycznych zaliczane są pyły, tlenki węgla, tlenki siarki i tlenki azotu.

Stan aktualny.

Na terenie powiatu przasnyskiego nie ma sieci monitoringu powietrza. Najbliższe stacje pomiarowe monitoringu powietrza znajdują się w Ciechanowie i Ostrołęce.

Do głównych źródeł energetycznych i technologicznych emitujących substancje z procesu spalania paliw (pyły, SO₂, NO₂, CO) celem wytwarzania energii cieplnej i energetycznej należy:

- „BEL POLSKA” Sp. z o.o. w Chorzelach wytwarzająca pył, dwutlenek azotu i siarki, tlenek węgla.
- kotłownie lokalne, gospodarstwa domowe.

Wymienione jednostki posiadają wymagane decyzje określające dopuszczalną emisję.

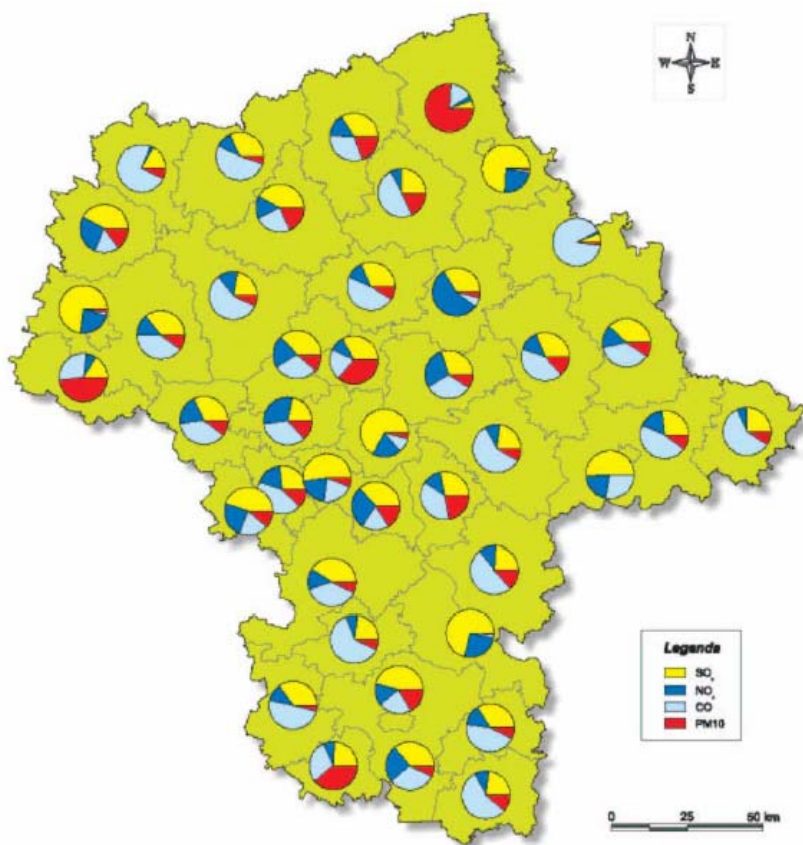
Ogrzewanie, opiera się głównie na spalaniu miazgu i węgla kamiennego, przy czym istotną rolę odgrywa emisja niska pochodząca z palenisk domowych i małych kotłowni lokalnych.

Taki sposób ogrzewania mieszkań w gminie jest przyczyną znacznej emisji pyłu, dwutlenku siarki, tlenku węgla i węglowodorów w sezonie grzewczym. Emisja tlenku węgla z palenisk domowych jest znacznie wyższa niż z zakładów przemysłowych. Obiekty te nie stanowią jednak dużego zagrożenia dla środowiska w zakresie ilości i rodzajów emitowanych zanieczyszczeń.

W tabeli 1. przedstawiono dane w relacji do powiatu przasnyskiego. Dane na temat emisji pochodzą z dok. pt. Stan środowiska w województwie Mazowieckim w 2002 roku.

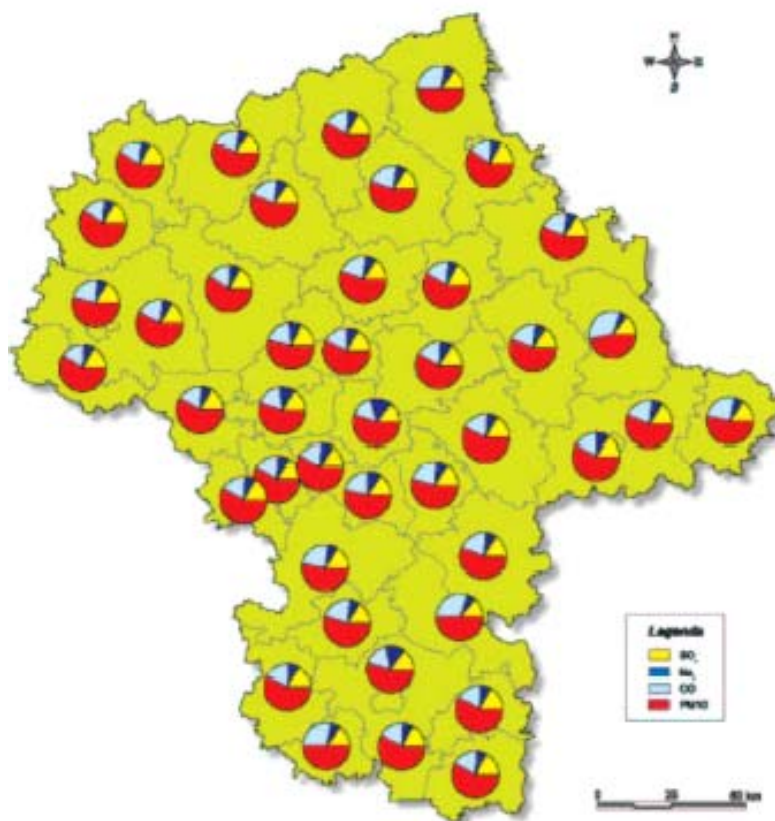
Tabela 1. Emisja zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł punktowych i powierzchniowych według bazy danych WIOŚ 2002 r.

Obszar	Źródło	Wielkość emisji w Mg/rok			
		SO ₂	NO ₂	CO	PM10
Woj. mazowieckie	punktowe	135.790	46.135	23.451	9.631
	powierzchniowe	27.683	14.591	34.022	99.382
Powiat przasnyski	punktowe	117	51	111	65
	powierzchniowe	682	284	721	2.401

Rys 1. Udział substancji w emisji punktowej.

Źródło: „Stan środowiska w Województwie mazowieckim w 2002 roku” Inspekcja Ochrony Środowiska – Warszawa 2002 r,

Rys 2. Udział substancji w emisji powierzchniowej.

W poniższej tabeli porównano emisję zanieczyszczeń w powiecie przasnyskim w latach 1998 i 2000 (WIOŚ w Warszawie, „Stan środowiska w województwie mazowieckim”).

Tabela 2. Emisja zanieczyszczeń w powiecie przasnyskim.

Rok	Emisja zanieczyszczeń [Mg/rok]		Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach oczyszczających [%]	
	pyłowych	gazowych	pyłowych	gazowych
1998	116	236	70,9	0
2000	75	177	72,1	-

Z tabeli wynika, że emisja zanieczyszczeń zarówno pyłowych jak i gazowych w stosunku do roku 1998 znacznie zmalała.

Tabela 3. Emisja i redukcja zanieczyszczeń gazowych z zakładów uciążliwych na terenie powiatu przasnyskiego.

Rok	Emisja zanieczyszczeń gazowych [Mg/rok]				na 1 km ²	Redukcja w [%] zanieczyszczeń wytworzonych (bez CO ₂)
	ogółem	dwutlene k siarki	tlenki azotu	dwutlene k węgla		
2000	4986	102	36	4809	4,1	-
2001	4871	96	38	4694	4,0	-

Źródło: GUS

Tabela 4. Emisja i redukcja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów uciążliwych na terenie powiatu przasnyskiego.

Rok	Emisja zanieczyszczeń pyłowych [Mg/rok]		na 1 km ²	Redukcja zanieczyszczeń wytworzonych [%]
	ogółem	ze spalania paliw		
2000	75	75	0,1	72,1
2001	69	69	0,1	76,5

Źródło: GUS

Z danych przedstawionych w powyższych tabelach wynika, że emisja zanieczyszczeń sukcesywnie maleje. Spadek emisji dwutlenku siarki i dwutlenku węgla wynika z tendencji do modernizowania kotłowni ogrzewanych węglem i przechodzenia na olej opałowy lub

gaz propan-butan. Wzrost emisji tlenków azotu wynikać może ze zwiększonego ruchu drogowego pojazdów mechanicznych.

W celu poprawy jakości powietrza należałoby ograniczyć spalanie węgla kamiennego i stopniowo przechodzić na olej opałowy lub gaz płynny.

Jednym z elementów ograniczania uciążliwości źródeł przemysłowych jest stosowanie urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń.

Ruch uliczny i transport jest istotnym zagrożeniem walorów środowiska przyrodniczego i zdrowia człowieka w związku z emisją ołowiu, tlenków azotu, tlenku węgla i węglowodorów. Najbardziej zagrożone są miejscowości położone przy głównych szlakach komunikacyjnych. W tych miejscach obserwuje się znaczne pogorszenie jakości powietrza.

Ponadto, transport stanowi jedno z głównych źródeł zanieczyszczenia gleb, a następnie wód poprzez wymywanie zanieczyszczeń z powierzchni. Przyczyną nadmiernej emisji gazów ze środków transportu jest zły stan techniczny wielu pojazdów, niska kultura ich eksploatacji, a także znaczne nasilenie ruchu pojazdów.

Wprawdzie brak jest badań precyzyjnie określających udział w emisji ogólnej zanieczyszczeń emitowanych przez środki transportu, ale szacuje się (w oparciu o analizę podobnych terenów), że emisja ta stanowi około 30% całkowitej emisji w gminie.

Podsumowanie i wnioski

- Emisja zanieczyszczeń powietrza (w zakresie badanych parametrów) nie przekracza dopuszczalnych wartości,
- Systematyczny wzrost liczby pojazdów będzie powodował wzrost emisji tlenków azotu, tlenku węgla i węglowodorów do powietrza,
- Należy ograniczyć spalanie węgla kamiennego, stosować węgiel o małej zawartości siarki lub jako paliwo stosować olej opałowy albo gaz ziemny o wysokich parametrach jakościowych,
- Należy modernizować przestarzałe kotłownie,

- Należy ograniczyć emisję niską poprzez przyłączenie gospodarstw domowych i budynków użyteczności publicznej do centralnego zakładu ciepłowniczego spełniającego normy jakości środowiska,
- Zakłady produkcyjne będące głównym źródłem zanieczyszczeń technologicznych winny być wyposażone w szereg urządzeń redukujących emisję zanieczyszczeń.

4.0. Hałas.

Zagadnienia ochrony przed hałasem reguluje ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627). Zgodnie z treścią zapisów ustawy ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszej jakości stanu akustycznego środowiska, a w szczególności przez (art. 112) utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego poziomu lub co najmniej na tym poziomie i (lub) zmniejszenie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Zgodnie z zapisami ustawy POŚ, minister właściwy dla spraw środowiska w porozumieniu z ministrem zdrowia został zobowiązany do wydania rozporządzenia określającego dopuszczalne poziomy hałas w środowisku, które winno określać:

- zróżnicowane poziomy hałas dla poszczególnych „terenów chronionych”,
- poziomy hałas z uwzględnieniem rodzaju obiektu lub działalności będącej źródłem hałasu,
- poziomy hałas dla pory dnia i nocy,
- okresy, do których odnoszą się poziomy hałas, jako czas odniesienia.

Rozporządzenie, o którym mowa w art. 113 POŚ nie zostało dotychczas wydane. Do 30 czerwca 2004 roku obowiązuje Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku z 13 maja 1998 roku (Dz. U. Nr 66, poz. 436).

POŚ wprowadza pojęcie terenu zagrożonego hałasem (art. 118, pkt. 6). Zaliczenie terenu do tej kategorii następuje, gdy poziom hałasu przekracza wartości określone przez Ministra Środowiska w Rozporządzeniu w sprawie wartości progowych poziomów hałasu z 9 stycznia 2002 roku (Dz. U. Nr 8, poz. 81). W terenie zagrożonym hałasem należy prowadzić przedsięwzięcia ochronne w pierwszej kolejności.

Tereny zagrożone hałasem winny zostać określone na etapie sporządzania map akustycznych. Obowiązkiem sporządzenia map akustycznych, oprócz „aglomeracji” (powyżej 100 tys. mieszkańców), objęte są również odcinki autostrad, dróg ekspresowych oraz pozostałych dróg krajowych, na których średni dobowy ruch pojazdów samochodowych, wykazany w pomiarach generalnych ruchu przekracza 8200 pojazdów na dobę, położonych na lub w sąsiedztwie „terenów chronionych”. Dla terenów, na których

poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny tworzy się programy działań, których celem jest dostosowanie poziomu hałasu do dopuszczalnego.

Szczegółowe wymagania, jakim powinien odpowiadać program ochrony środowiska przed hałasem ustalił Minister Środowiska w Rozporządzeniu z 14 października 2002 roku (Dz. U. Nr 179, poz. 1498).

Istotnym elementem prawnym w ochronie środowiska przed hałasem jest regulacja wprowadzona ustawą POŚ, dotycząca możliwości określenia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego standardów akustycznych.

Do najważniejszych czynników mających wpływ na akustykę gminy zaliczyć należy komunikację drogową i w niewielkim stopniu hałas przemysłowy, którego uciążliwość ma charakter lokalny. Na terenie gminy Chorzele szczególnie uciążliwy dla mieszkańców jest hałas, który ma swoje źródło we wzmożonym ruchu samochodowym, zwłaszcza wzdłuż przebiegającego szlaku komunikacyjnego Warszawa-Olsztyn, Ostrołęka-Ciechanów.. Hałas dokuczliwy jest też dla wszelkich zabudowań usytuowanych przy w/w trasie. Jego uciążliwość może być zmniejszana poprzez zakładanie wzdłuż wymienionej trasy – tam gdzie tylko to jest możliwe i uzasadnione pasów zieleni izolacyjnej lub ekranów tłumiących hałas.

Środki transportu są ruchomymi źródłami hałasu decydującymi o parametrach klimatu akustycznego przede wszystkim na terenach zurbanizowanych. Większość pojazdów emituje hałas o poziomie dźwięku od 85 do 94 dB, przy dopuszczalnych natężeniach hałasu w środowisku, w otoczeniu budynków mieszkalnych od 35 do 55 dB w porze nocnej i od 40 do 65 dB w porze dziennej. Najbardziej uciążliwe są pojazdy ciężkie, z których 80 % emituje hałas o poziomie dźwięku większym od 80 dB, z czego 40 % o poziomie większym od 85 dB.

Stale zwiększająca się liczba pojazdów samochodowych, w szczególności transportowych oraz zły stan techniczny nawierzchni dróg generują emisję hałasu do środowiska. Aby ograniczyć emisję hałasu do środowiska należy podjąć działania w kierunku poprawy stanu technicznego nawierzchni dróg w gminie.

Na terenie gminy Chorzele hałas przemysłowy nie stanowi istotnego zagrożenia i ma charakter lokalny.

W ostatnich latach na terenie powiatu nie prowadzono badań klimatu akustycznego w ramach państwowego monitoringu środowiska.

5.0. Zasoby wodne.

5.1. Zasoby wód podziemnych.

Obszar gminy Chorzele zalegają wody I poziomu użytkowego i II poziomu wodonośnego, bardzo dobrze chronionego przed infiltracją przez ok. 50 m kompleks słabo przepuszczalnych i nieprzepuszczalnych glin i iłów. Pierwszy poziom wodonośny-użytkowy, zalega często bardzo płytko, przez co jest narażony na zanieczyszczenia, zwłaszcza gdy nie jest izolowany od góry warstwą nieprzepuszczalną lub trudno przepuszczalną.

Zagrożenie zanieczyszczeniem wód podziemnych wynika z:

- infiltracji zanieczyszczeń z wód powierzchniowych (w dolinach rzek),
- migracji wgłębnej zanieczyszczeń związków chemicznych z obszarów rolniczych, terenów zurbanizowanych i komunikacyjnych o słabej izolacyjności gruntowej warstw wodonośnych,
- przenikania do wód gruntowych i warstw wodonośnych substancji szkodliwych i trujących z niezabezpieczonych składowisk komunalnych,
- eksploatacji surowców mineralnych, które mogą powodować przerwanie warstwy izolacyjnej.

Wody podziemne wymagają ochrony jakości przede wszystkim z uwagi na fakt, że wykorzystywane są na szeroką skalę jako podstawowe źródło wody do picia i celów gospodarczych. Ponadto stanowią rezerwę wody pitnej dla przyszłych pokoleń.

5.2. Zaopatrzenie w wodę.

Źródłem zaopatrzenia ludności gminy w wodę do picia jest głębinowe ujęcie wody, z którego jakość wody poddawana jest systematycznym kontrolom. Długość sieci wodociągowej w mieście i gminie Chorzele przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zestawienie długości sieci wodociągowej (GUS).

Długość wodociągów [km]			
Rok	Miasto Chorzele	Gmina Chorzele	Ogółem powiat
2000	28,8	69,5	639,6
2001	28,8	88,6	739,8
2002	28,8	131,4	816,7

Wg ostatnich danych dostarczonych przez Urząd Gminy wodociąg wiejski zrealizowany został w 28 miejscowościach, a więc gmina Chorzele jest zwodociągowana w 68,3%. Pozostała część mieszkańców gminy pobiera wodę ze studni kopanych.

5.3. Zasoby wód powierzchniowych.

Obszar gminy Chorzele leży na obszarze zlewni rzeki Orzyc. Jest prawostronnym dopływem Narwi III rzędu. Do Narwi wpada w rejonie miejscowości Przeradowo na 45,2 km jej biegu. Ogólna długość rzeki wynosi 145,9km. Całkowita powierzchnia zlewni rzeki 2.144,0 km². Wg publikacji WIOŚ „Stan środowiska województwa mazowieckiego w 2002 roku” ostatnie badanie monitorujące stan czystości wód rzeki Orzyc zostało wykonane w 200 roku. Wyniki zamieszczono w tabeli poniżej. Jeden z punktów kontrolnych monitoringu regionalnego umiejscowiony jest około 1.5km powyżej zrzutu ścieków z oczyszczalni miejskiej. Dlatego bezpośrednim źródłem zanieczyszczenia rzeki na tym odcinku jest oczyszczalnia ścieków w Chorzelach.

Tabela 6. Jakość wody w rzece Orzyc wg stężeń charakterystycznych w ostatnim okresie badawczym.

Nazwa rzeki	Ostatni rok badawczy	Ilość pkt. na rzece	Badana długość rzeki	Klasyfikacja rzeki (km)								
				fizyczno-chemiczne			bakteriologiczne			ogólne		
				II	III	non	II	III	non	II	III	non
Orzyc	2000	3	108,8	0	89,6	19,2	0	108,8	0	0	89,6	19,2

Na taki stan rzeki Orzyc mają wpływ zanieczyszczenia obszarowe, a więc wody pochodzące z działalności rolniczej i leśnej oraz z terenów wysoko uprzemysłowionych. Są to zanieczyszczenia, które spływają do cieków wodnych wraz z wodami opadowymi w sposób niezorganizowany.

Na terenie gminy Chorzele wyróżnia się następujące rodzaje zanieczyszczeń:

- zanieczyszczenia punktowe ściekami komunalnymi,
- zanieczyszczenia punktowe ściekami opadowymi,
- zanieczyszczenia obszarowe.

Podstawowymi źródłami zanieczyszczenia wód powierzchniowych na terenie gminy Chorzele są zakłady przemysłowe i duże skupiska ludności, które odprowadzają ścieki do odbiorników za pomocą systemów kanalizacji sanitarnej i deszczowej. Istotnym źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych są spływy obszarowe oraz przedostające się z nieszczelnych szamb lub składowisk odpadów zanieczyszczenia. Zagrożenia niosą także dzikie wysypiska oraz skutki zdarzeń awaryjnych.

Spływy z terenów użytkowanych rolniczo to bezpośrednie i trudne do zmierzenia źródło zanieczyszczeń wód powierzchniowych. Tereny takie często są chemizowane i nawożone. Kolejnym zagrożeniem dla wód powierzchniowych są przecieki z nieszczelnych zbiorników na ścieki gospodarcze, gnojówkę i gnojowicę. Zanieczyszczenia odprowadzane do wód w sposób niezorganizowany wprowadzają związki biogenne, środki ochrony roślin oraz wypłukane frakcje gleby. Głównym źródłem tych zanieczyszczeń są mineralne i organiczne nawozy stosowane pod uprawy oraz substancje chemiczne służące do ochrony roślin.

Poważnym zagrożeniem dla jakości wód powierzchniowych jest niewłaściwe stosowanie nawozów organicznych: gnojowicy i obornika, a także rolnicze wykorzystanie

ścieków. Pomimo, że ilość wywożonej na użytki rolne gnojowicy w ostatnich latach znacznie zmalała, stanowi ona nadal lokalną uciążliwość dla środowiska. Zmalała również, głównie ze względów ekonomicznych, ilość zużywanych nawozów sztucznych i środków ochrony roślin. Czynniki te wpływają na zmniejszenie niekorzystnego wpływu rolnictwa na stan czystości wód. Ze względu na rolniczy charakter gminy Chorzele, zanieczyszczenia obszarowe stanowią bardzo poważny problem.

5.4. Kierunki działań w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniem.

Celem polityki ekologicznej w zakresie jakości wód jest:

- ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł punktowych: miasto Chorzele, przemysł, tereny należące do gminy,
- zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł przestrzennych (rozproszonych) trafiających do wód wraz ze spływami powierzchniowymi, przede wszystkim z terenów rolniczych i terenów zurbanizowanych.

5.5. Retencja.

Jedną z najbardziej przyjaznych środowisku przyrodniczemu i spełniającą warunki zrównoważonego rozwoju metod poprawy jakościowej i ilościowej zasobów wodnych jest odbudowa retencji wodnej zlewni. Obejmuje ona wspieranie działań stymulujących rozwój małej retencji, tzn. odbudowę zdewastowanych obiektów, modernizację funkcjonujących urządzeń oraz realizację nowych przedsięwzięć. Aby te cele osiągnąć został opracowany „Powiatowy program poprawy jakościowej i ilościowej zasobów wodnych w powiecie przasnyskim – budowa zbiorników retencyjnych na lata 2004-2006.” Przewiduje on między innymi modernizację zbiornika w Chorzelach.

Tabela 7. Charakterystyka zbiornika wodnego w Chorzelach.

Lokalizacja	Powierzchnia	Możliwość powiększenia
Chorzele	2 ha	do 6ha

6.0. Gospodarka ściekowa.

Zgodnie z art. 3 ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska, ściekami nazywamy substancje ciekłe, które wprowadzone bezpośrednio lub za pomocą urządzeń kanalizacyjnych do wód mogą je zanieczyszczać, zmieniać ich stan fizyczny, chemiczny lub biologiczny albo działać niszcząco na świat roślinny lub zwierzęcy. Ścieki powstają w wyniku bytowania człowieka oraz prowadzonej przez niego działalności gospodarczej i rolniczej.

Według kryterium powstawania ścieki można podzielić na:

ścieki bytowo-gospodarcze - to takie, które powstają głównie z metabolizmu ludzkiego oraz działalności gospodarstw domowych,

ścieki przemysłowe - ścieki, które są odprowadzane z zakładów prowadzących działalność przemysłową, usługową lub handlową, inne niż ścieki bytowo - gospodarcze i ścieki opadowe,

ścieki komunalne - rozumie się przez to ścieki bytowo - gospodarcze lub mieszaninę ścieków ze ściekami przemysłowymi oraz spływami ścieków opadowych,

wody opadowe - pochodzące z opadów atmosferycznych, takie, które za pośrednictwem urządzeń kanalizacyjnych odprowadzane są do wód powierzchniowych, Ścieki to także wody podgrzane, skażone promieniotwórczo i zasolone.

6.1. Oczyszczanie ścieków.

Oczyszczanie ścieków to proces usuwania z zawartych w nich zanieczyszczeń w celu zminimalizowania ich szkodliwego oddziaływania na odbiornik.

Głównym problemem gminy Chorzele jest brak kanalizacji. Skanalizowane jest tylko miasto Chorzele.

Tabela 8. Sieć kanalizacji sanitarnej w Gminie Chorzele.

Długość sieci kanalizacyjnej [km]			
Lata	Miasto Chorzele	Gmina Chorzele	Ogółem powiat
2000	9,8	0	36,3
2001	12,6	0	42,4
2002	12,6	0	45,8

Miasto Chorzele posiada sieć kanalizacji deszczowej. Wody deszczowe odprowadzane są za do rzeki Orzyc i Kanału nr 1.

Miejska, mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia w Chorzelach powstała około 20 lat temu. Głównym urządzeniem oczyszczającym są rowy cyrkulacyjne. Przepustowość oczyszczalni wynosi 800m³/d.

W skład oczyszczalni wchodzi następujące obiekty:

- przepompownia ścieków,
- zbiornik wstępnego napowietrzania ścieków,
- dwa rowy cyrkulacyjne,
- zbiornik ścieków dowożonych

Oczyszczalnia użytkowana jest przez Spółdzielnię Mleczarską „Mazowsze” w Chorzelach. Dodatkowo przyjmuje ścieki komunalne oraz ścieki przemysłowe z innych zakładów z terenu miasta.

Głównymi dostarczycielami ścieków są dwa zakłady mleczarskie:

- Bel Polska Sp. z o.o.
- Spółdzielnia „Mazowsze”.

Ścieki w ilości 1000 m³/dobę odprowadzane są do rzeki Orzyc. W związku z niedotrzymywaniem standardów emisyjnych w zakresie odprowadzania ścieków

oczyszczonych do wód powierzchniowych, zachodzi konieczność budowy nowej oczyszczalni.

W maju tego roku rozpoczęto budowę nowej oczyszczalni ścieków w Chorzelach. Wg projektu w skład oczyszczalni wchodzić będzie budynek siata wielofunkcyjnego, budynek stacji odwadniania osadu, budynek socjalny i agregatorowi, budynek stacji transformatorowej, przepompownia ścieków, 2 reaktory biologiczne, komora technologiczna oraz rezerwowy magazyn osadu. Technologia oczyszczania ścieków oparta jest na użyciu złoża czynnego. Do obróbki osadu ściekowego planowane jest stosowanie taśmowej prasy filtracyjnej.

Do oczyszczalni ścieki będą podawane rurociągiem oraz będą dowożone wozami asenizacyjnymi.

Nowa oczyszczalnia ma zapewnić wysoki stopień oczyszczenia wskaźników BZT₅, ChZT, zawiesiny ogólnej, azotu ogólnego i fosforu ogólnego.

Podstawowe informacje dotyczące oczyszczalni prezentuje tabela poniżej.

Tabela 9. Podstawowe informacje o nowej oczyszczalni w gminie Chorzele.

Zarządzający	Miejscowość	Rodzaj oczyszczalni	Średnia przepustowość (m ³ /dobę)	Odbiornik
Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Chorzelach	Chorzele	Biologiczno-mechaniczna	1500	Orzyc

Projektowany termin osiągnięcia efektu ekologicznego po zakończeniu rozruchu technologicznego dla oczyszczalni: 30 listopada 2005r.

6.2. Kierunki działań w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej na terenie gminy.

Do najważniejszych działań w zakresie gospodarki ściekowej można zaliczyć:

- współpraca ponadlokalna dotycząca rozwiązania problemu gospodarki ściekowej,
- budowa, rozbudowa i systematyczna modernizacja sieci kanalizacyjnej,
- przekazanie nowej oczyszczalni Chorzelach do eksploatacji,

- likwidacja nieszczelnych szamb,
- ograniczenie zanieczyszczeń z rolnictwa poprzez realizację programu budowy płyt gnojowych i zbiorników na gnojowicę w gospodarstwach rolnych,
- ograniczenie wpływu zanieczyszczeń z rolnictwa na jakość wód poprzez systematyczne wdrażanie zasad prowadzenia gospodarki rolnej zgodnych z założeniami ochrony środowiska,
- edukacja ekologiczna i promocja w zakresie ekologicznych produktów rolniczych.

Poprawa jakości wód podziemnych, które są źródłem zaopatrzenia ludności w wodę do picia uwarunkowane jest uporządkowaniem gospodarki ściekowej. Również jakość wód powierzchniowych, która decyduje o walorach krajobrazowych i warunkuje rozwój wielu gatunków roślin i zwierząt uzależniona jest od prawidłowego gospodarowania ściekami.

7.0. Gospodarka odpadami

Szczegółowe założenia dotyczące gospodarki odpadami przedstawione zostały w „Planie Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Chorzele”. Poniżej przytoczone zostały wybrane fragmenty tego planu.

Proponowany zintegrowany system gospodarki odpadami jest zgodny z założeniami polityki ekologicznej państwa, planem gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego oraz przepisami ustawy o odpadach. Przy jego tworzeniu kierowano się zasadą ograniczania powstawania odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, obowiązkiem odzysku a dopiero na końcu unieszkodliwiania odpadów, których powstaniu nie udało się zapobiec lub, których nie udało się poddać odzyskowi.

Dla gminy Chorzele, gdzie przeważa zabudowa niska, jednorodzinna i zagrodowa zaproponowano wprowadzenie systemu selektywnej zbiórki „u źródła”, natomiast w mieście, gdzie przeważa zabudowa wysoka i wielorodzinna - opcję zbiórki odpadów w systemie łącznym (system workowy plus centra segregacji).

W gminie Chorzele istnieje potrzeba pełnej segregacji odpadów typu: szkło, papier, tektura, tworzywa sztuczne oraz puszki aluminiowe. Opracowano prognozę zmian w gospodarce odpadami, z której wynika, że w nadchodzących latach następować będzie niewielki wzrost ogólnej ilości odpadów powstających na terenie gminy. Głównym czynnikiem powodującym taki stan rzeczy będzie wzrost liczby ludności w gminie Chorzele. Prognozuje zwiększenie się ilości odpadów z udziałem frakcji organicznej, przejściowo może także nastąpić wzrost udziału tworzyw sztucznych. W związku z koniecznością usunięcia materiałów zawierających azbest należy w perspektywie liczyć się ze wzrostem tego typu odpadu. Ze względu na rolniczy charakter gminy należy propagować ideę kompostowni przydomowych. Te odpady, których nie uda się poddać odzyskowi ani kompostowaniu trafią na składowisko odpadów.

Jednym z ważniejszych celów „Planu...” jest przystosowanie składowiska w Chorzelach do wymogów ustawy o odpadach (w nieprzekraczalnym terminie do 31 grudnia 2005r.), bądź przebudowy (w terminie nie późniejszym niż 31 grudnia 2009r.). Modernizacja polegać będzie głównie na uszczelnieniu dna i skarp niecki oraz budowie instalacji do ujmowania gazów i odcieków składowiskowych.

W gminie odpady przemysłowe nie stwarzają problemu ze względu na ich marginalne ilości. Zagospodarowywane są przez zakłady je wytwarzające (usługowe) we

własnym zakresie lub przekazywane są firmom świadczącym usługi w zakresie utylizacji odpadów.

Najważniejszym zadaniem strategicznym gminy w zakresie gospodarki odpadami jest ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko oraz maksymalny wzrost ich gospodarczego wykorzystania.

Zadaniem nadrzędnym w gospodarce odpadami niebezpiecznymi będzie inwentaryzacja oraz ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych.

Reasumując, plan gospodarki odpadami określa zadania do realizacji w dwóch podstawowych sektorach: komunalnym i gospodarczym.

Wytyczone zadania w sektorze komunalnym:

- wprowadzenie kontroli oraz systemowych rozwiązań, w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi,
- wyselekcjonowanie ze strumienia odpadów komunalnych odpadów ulegających biodegradacji oraz odpadów niebezpiecznych,
- likwidacja mogących się pojawiać „dzikich” składowisk odpadów komunalnych,
- rozwój selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych i odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w grupie odpadów komunalnych,
- edukacja społeczeństwa na rzecz ograniczania ilości wytwarzanych odpadów oraz ich segregacji „u źródła”

Zadania do realizacji w sektorze gospodarczym:

- wprowadzenie pełnej kontroli w ilości i jakości wytwarzanych odpadów przez przedsiębiorstwa produkcyjno-usługowe i indywidualnych wytwórców,
- systematyczne wprowadzanie bezodpadowych i mało odpadowych technologii produkcji,
- tworzenie systemu selektywnej zbiórki odpadów,
- utworzenie gminnych punktów zbierania odpadów niebezpiecznych,

- inwentaryzacja odpadów zawierających azbest oraz odpadów z PCB,
- minimalizacja ilości powstawania odpadów medycznych,

Monitoring i ocena wdrażania planu opierać się będzie na konkretnych miernikach ilości odpadów odzyskanych wywiezionych i unieszkodliwionych.

W gospodarce odpadami plany krótkoterminowe powinny być weryfikowane co 2 lata, natomiast długoterminowe – co 4 lata.

Analiza oddziaływania planu na środowisko wskazuje, że realizacja planu gospodarki odpadami przyczyni się do ochrony powierzchni ziemi, minimalizacji zagrożeń dla wód podziemnych oraz środowiska.

Jednocześnie z działaniami inwestycyjnymi należy prowadzić kampanię informacyjno-edukacyjną skierowaną do wszystkich grup wiekowych. Mieszkańcy miasta i gminy są, bowiem pierwszym ogniwem całego systemu. Powodzenie programu zależy przede wszystkim od nich.

Realizacja przedstawionych w planie zadań wymaga dużych nakładów finansowych, pomocne w tym będą Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz fundusze unijne.

8.0. Ochrona powierzchni ziemi.

Szczególnie ważnym aspektem jest problematyka zanieczyszczenia gleb. Zanieczyszczenie gleb jest oceniane na podstawie zawartości metali ciężkich (ołowiu, kadmu, cynku, miedzi, niklu, rtęci i arsenu) w powierzchniowej, dwudziestocentymetrowej warstwie gruntu. Pośrednio, zanieczyszczenie gleby mierzy się również zawartością metali ciężkich, azotanów i pestycydów w jadalnych częściach roślin (świeże owoce, korzenie).

Z dotychczasowych analiz wynika, że zawartość w glebach metali ciężkich: ołowiu, cynku, miedzi, niklu i kadmu jest bardzo niska, a śladowe ilości znajdujących się w glebach metali ciężkich są pochodzenia naturalnego.

Powierzchnia ziemi ulega wielokierunkowej degradacji powodowanej przez zanieczyszczenia pyłowo – gazowe powietrza atmosferycznego, zmianę stosunków wodnych, erozję wodną i eoliczną oraz nieprawidłowe użytkowanie gruntów rolnych. Ponadto stała presja procesów industrializacyjnych i urbanizacyjnych powoduje zajmowanie nowych terenów dla potrzeb działalności gospodarczej i zabudowy mieszkaniowej wraz z towarzyszącą infrastrukturą techniczną. W konsekwencji stałemu pomniejszeniu ulega areal gruntów użytkowanych przyrodniczo i posiadających naturalny charakter.

Eksploatacja surowców powoduje zmiany środowiska przyrodniczego, które objawiają się zakłóceniami stosunków wodnych (leje depresyjne) i zniekształceniem rzeźby terenu (wyrobiska, hałdy). Trwałe zniekształcenie krajobrazu powodują również nielegalne zwirowiska. Dlatego należy prowadzić rekultywację takich obiektów.

Teren gminy Chorzele nie należy do zasobnych w surowce mineralne, co jest wynikiem budowy geologicznej.

W ostatnim czasie zostały jednak wydane przez Starostę Przasnyskiego koncesje na poszukiwanie i rozpoznanie złóż kruszywa naturalnego:

- „Dąbrówka Ostrowska”, gm. Chorzele
- „Dąbrówka Ostrowska II”, gm. Chorzele

8.1. Kierunki działań w celu ochrony powierzchni ziemi.

Działania, które należy realizować w celu ochrony powierzchni ziemi to:

- kontrola warunków i zaleceń zawartych w koncesjach na wydobywanie kopalin,
- egzekwowanie wykonania programów rekultywacji złóż,
- przeciwdziałanie nielegalnemu wydobywaniu kruszywa.

9.0. Promieniowanie elektromagnetyczne.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U z 2001 r. Nr 62, poz. 627) jest podstawowym aktem prawnym normującym zagadnienia związane z ochroną przed polami elektromagnetycznymi. Zgodnie z treścią zapisów ustawy, ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymaniu poziomów pól elektromagnetycznych nieprzekraczających dopuszczalnego, a w przypadku ich przekroczenia - na obniżeniu wartości tych pól przynajmniej do wartości dopuszczalnych.

Źródłem promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego są przede wszystkim linie energetyczne o napięciu powyżej 110 kV oraz stacje telefonii komórkowej. Znajomość problematyki oddziaływania linii energetycznych na środowisko ma istotne znaczenie przy ustalaniu zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Ograniczenia lub sposoby korzystania z obszarów położonych bezpośrednio w rejonach oddziaływania silnych pól elektromagnetycznych np. pod liniami energetycznymi oraz w ich sąsiedztwie powinny być zapisane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Elektroenergetyczne linie napowietrzne (EELN) o napięciu 220 kV i 110 kV to urządzenia napowietrzne przeznaczone do przesyłania energii elektrycznej, składające się z: przewodów, izolatorów, konstrukcji wsporczych osprzętu. Polskie przepisy ochrony środowiska odnoszą się do linii prądu przemiennego o napięciach znamionowych 110 kV i wyższych. Szczegółowe zasady ochrony przed polami elektromagnetycznymi występującymi w otoczeniu linii elektromagnetycznych zostały zapisane w rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 sierpnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ochrony przed promieniowaniem (Dz.U. 107 poz. 676).

Rozwój źródeł pól elektromagnetycznych powoduje zarówno ogólny wzrost poziomu tła promieniowania elektromagnetycznego w środowisku, jak też zwiększenie liczby i powierzchni obszarów o podwyższonym poziomie natężenia promieniowania. Wzrost poziomu tła elektromagnetycznego nie zwiększa istotnie zagrożenia środowiska i ludności. W dalszym ciągu poziom promieniowania w tle pozostaje wielokrotnie niższy od natężeń, przy których możliwe jest jakiegokolwiek szkodliwe oddziaływanie na organizm ludzki. Nie dotyczy to jednak pól elektromagnetycznych w bezpośrednim otoczeniu wszelkiego rodzaju stacji nadawczych, które lokalnie, w odległościach zależnych od mocy, częstotliwości i konstrukcji stacji, mogą osiągać natężenie na poziomie uznawanym za aktywny pod względem biologicznym.

Zagrożenie promieniowaniem niejonizującym może być stosunkowo łatwo wyeliminowane lub ograniczone pod warunkiem zapewnienia odpowiedniej separacji przestrzennej człowieka od pól przekraczających określone wartości graniczne.

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska.

Głównymi źródłami pól elektromagnetycznych w gminie Chorzele są:

- linie i stacje elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 110 kV i wyższym (linie napowietrzne wysokiego napięcia),
- łączność radiowa, w tym CB radio, radiotelefony i stacje bazowe telefonii komórkowej obsługiwane przez operatorów: ERA GSM, IDEA, PLUS GSM, instalowane w miejscach niedostępnych dla ludzi, na wysokich kominach i specjalnych masztach,
- stacje radiolokacji i radionawigacji.

Brak stałego monitoringu w zakresie elektromagnetycznego promieniowania uniemożliwia ocenę stopnia zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego wokół obiektów i urządzeń będących jego źródłem.

10.0. Gospodarka leśna.

Gmina Chorzele położona jest na obszarze „Zielonych Płuc Polskich”, a więc obszaru o dużych walorach przyrodniczych. W dniu 14 września 1994 roku Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwalił deklarację uznającą obszar Zielonych Płuc Polski za region, w którym należy przestrzegać zasad ekorozwoju. Porozumienie to świadczy o wyjątkowości tego miejsca.

Lasy są jednym z podstawowych elementów przyrodniczych kształtujących środowisko. Pełni on różne funkcje. Najważniejsze z nich zostały przedstawione poniżej.

Funkcje lasu:

- ekologiczne, zapewniające stabilizację obiegu wody w przyrodzie, przeciwdziałanie powodziom, ochronę gleb przed erozją i krajobrazu przed stepowaniem, kształtowanie klimatu, stabilizację składu atmosfery i jej oczyszczanie, tworzenie warunków do zachowania potencjału biologicznego wielkiej liczby gatunków, ekosystemów i wartości genetycznych organizmów,
- produkcyjne polegające na zachowaniu odnawialności i trwałego użytkowania drewna, nadrzecznych użytków pozyskiwanych z lasu i gospodarki łowieckiej,
- społeczne, które służą kształtowaniu korzystnych warunków zdrowotnych i rekreacyjnych dla społeczeństwa jego edukacji ekologicznej.

Lasy i grunty leśne zajmą 42% powierzchni gminy Chorzele.

Wyróżnia się dwie formy własności:

- lasy Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych,
- lasy nie stanowiące własności Skarbu Państwa.

Starostwo przasnyskie nadzoruje 13.337,36 ha lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa. Nadzór nad tymi lasami został powierzony Nadleśnictwom na mocy porozumień zawartych 04.02.1999 roku.

Do działań służących poprawie funkcjonowania gospodarki leśnej należą:

- uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych,
- zwiększanie powierzchni przewidzianych do zalesienia.

11.0. Ochrona środowiska przyrodniczego.

Na terenie Polski obowiązują następujące formy ochrony przyrody:

- parki narodowe,
- parki krajobrazowe,
- rezerваты przyrody,
- obszary chronionego krajobrazu,
- użytki ekologiczne,
- stanowiska dokumentacyjne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- pomniki przyrody.

Na terenie gminy Chorzele nie występują parki krajobrazowe ani obszary chronione.

Występują natomiast pomniki przyrody:

- 15 drzew pojedynczych – 1 sosna pospolita w Leśnictwie Rycice,
- dąb szypułkowy, lipa drobnolistna przy kościele w Zarębach,
- 2 modrzewie europejskie w Leśnictwie Lipowiec,
- 10 modrzewi europejskich w Leśnictwie Jarzynny Kierz,
- głąz narzutowy we wsi Duczymin,
- 1 powierzchnia 3 ar jałowca pospolitego w Leśnictwie Zaręby.

12.0. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska (NZŚ).

Nowa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska rezygnuje z nazwy dotychczas stosowanej – „nadzwyczajne zagrożenie środowiska” i reguluje tą problematykę pod nazwą „poważne awarie”. Definicje poważnej awarii i poważnej awarii przemysłowej określa odpowiednio art. 23 i 24 w/w ustawy.

poważna awaria - to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja powstała w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

poważna awaria przemysłowa - przez pojęcie to rozumie się poważną awarię w zakładzie. Ustawa Prawo ochrony środowiska nakłada na prowadzącego zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia awarii, dokonujący przewozu substancji niebezpiecznych oraz organy administracji obowiązek ochrony środowiska przed awariami.

Zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej w zależności od rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznej znajdującej się w zakładzie uznaje się za zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii albo za zakład o dużym ryzyku wystąpienia awarii. Zasady zaliczania zakładów do kategorii zakładów o zwiększonym ryzyku albo zakładów o dużym ryzyku określił Minister Gospodarki w drodze rozporządzenia z dnia 9.04.2002 r.

Na terenie gminy, w okresie kilku ostatnich lat nie miały miejsca NZŚ, ani też nie występują zagrożenia powodziowe. W zakładach usługowych zlokalizowanych na terenie gminy nie występują instalacje mogące spowodować NZŚ.

13.0. Podsumowanie.

Stan poszczególnych komponentów środowiska gminy Chorzele można ocenić jako dobry. Charakteryzuje się mniejszym, w odniesieniu do średniej powiatu stopniem degradacji i zanieczyszczenia. Odnosi się to w szczególności do:

- wysokiej różnorodności przyrodniczej,
- występowania wielu ekosystemów naturalnych i półnaturalnych,
- niskiego stopnia zanieczyszczenia gleb i dobrej jakości powietrza.

Zachowaniu walorów przyrodniczych służy m.in.:

- mała liczba zakładów produkcyjno-usługowych,
- stała poprawa infrastruktury służącej ochronie środowiska,
- niski stopień urbanizacji i mała gęstość zaludnienia,
- niski poziom chemizacji środowiska,

Najważniejszymi problemami środowiskowymi gminy są:

- zanieczyszczenie i eutrofizacja wód powierzchniowych,
- zanieczyszczanie wód powierzchniowych i podziemnych powodowane nieszczelnością szamb i składowiska odpadów,
- degradacja powierzchni ziemi przez „dzikie wysypiska”.

IV. ZASADY DŁUTOERMINOWEJ POLITYKI OCHRONY ŚRODOWISKA.

1.0. Wprowadzenie.

Przyjęta Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej stwierdza, że RP zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju, i że ochrona środowiska jest obowiązkiem m.in. władz publicznych, które przez swoją politykę powinny zapewnić bezpieczeństwo ekologiczne współczesnym i przyszłym pokoleniom. Zrównoważony rozwój jest również naczelną zasadą polityki członków Unii Europejskiej i Organizacji Narodów Zjednoczonych, jak i Polityki Ekologicznej Państwa.

“Program Ochrony Środowiska” będzie wdrażany w oparciu o główne linie działań, które będą wyznaczały ramy dla stosowania instrumentów polityki środowiskowej. Przedstawione poniżej ogólne zasady stosowania instrumentów będą uszczegóławiane w programach działań krótkoterminowych.

2.0. Główne zasady działań.

“Program ochrony środowiska gminy Chorzele” będzie realizowany w oparciu o zasady, które będą pełniły rolę wytycznych dla wszystkich partnerów uczestniczących w dążeniu do zrównoważonego rozwoju gminy. Do najważniejszych zasad, z punktu widzenia gminy, należą: zasada likwidacji aktualnych problemów, zasada prewencji, oszczędne korzystanie z zasobów naturalnych, zasada integracji zewnętrznej i spójności polityki, zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej, zasada odpowiedzialności grup zadaniowych, zasada regionalizmu i zasada uspołecznienia polityki ochrony środowiska.

2.1. Zasada likwidacji aktualnych problemów.

Program ochrony środowiska w rozdziale dotyczącym aktualnego stanu środowiska wskazuje najistotniejsze problemy dotyczące poszczególnych elementów środowiska. W rozdziale 3 tego dokumentu zwrócono uwagę na kilka ważnych problemów, wśród których należy wymienić:

- zanieczyszczenie wód podziemnych (rolnicze zanieczyszczenia obszarowe, ścieki komunalne),
- emisje zanieczyszczeń ze środków transportu i kotłowni lokalnych bądź pieców opalanych węglem (tzw. emisja niska),
- gospodarka odpadami komunalnymi,
- nadmierny hałas,
- rekultywacja terenów zdegradowanych.

Najwyższy priorytet nadano tym problemom, które powodują największe naruszenia stanu środowiska i najbardziej oddziałują na życie człowieka, bowiem to one powinny być likwidowane w pierwszej kolejności.

W odniesieniu do zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska nadal będzie stosowana zasada mówiąca, że sprawca zanieczyszczeń płaci.

2.2. Oszczędne korzystanie z zasobów naturalnych.

Jedną z najważniejszych zmiennych w koncepcji zrównoważonego rozwoju są zasoby naturalne. Bardzo istotne jest oszczędne korzystanie z nieodnawialnych zasobów, ale duże znaczenie ma także rozsądne korzystanie z zasobów odnawialnych, takich jak: drewno, czysta woda i czysta gleba. W tym zakresie szczególnego znaczenia nabiera edukacja ekologiczna i przekazywanie informacji mieszkańcom gminy na temat redukcji zużycia wody, energii oraz wytwarzania odpadów.

2.3. Zasada integracji zewnętrznej i spójności polityki.

Zasada ta określa konieczność integracji aspektów ochrony środowiska z innymi zagadnieniami takimi jak transport, rolnictwo czy urbanizacja. W praktyce oznacza to, że strategiczne programy, przygotowywane dla gminy, powinny uwzględniać wymogi innych sektorów. Polityka władz gminnych dotycząca przyszłości gminy powinna uwzględniać polityki sektorowe, ich wzajemne powiązania i oddziaływanie.

Polityka ochrony środowiska powinna być spójna z innymi, przygotowywanymi w gminie politykami, dotyczącymi różnorodnych dziedzin życia. Ponadto powinna jasno wskazywać wszystkim grupom zadaniowym i instytucjom administracji publicznej zakres i możliwości działań prowadzących do realizacji zrównoważonego rozwoju gminy. Te możliwości będą wskazane w rozdziale opisującym organizację zarządzania środowiskiem.

2.4. Zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej.

Zasada ta ma zastosowanie przy wyborze planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych z zakresu ochrony środowiska, wymagających nakładów finansowych, a także po ich wdrożeniu. Oznacza ona konieczność oceny danego przedsięwzięcia z punktu widzenia nakładu do uzyskanego efektu.

2.5. Odpowiedzialność grup zadaniowych.

Program ochrony środowiska gminy Chorzele jest przygotowywany we współpracy z grupami zadaniowymi (np. przedstawicielami tych zakładów, których działalność może powodować niepożądane skutki w środowisku i specjalistami, których doświadczenie i wiedza mogą pomóc w rozwiązaniu napotkanego problemu). W podobny sposób powinien przebiegać proces wdrażania programu. Władze gminy, przy znacznym wsparciu władz powiatowych i wojewódzkich, powinny stworzyć odpowiednie warunki dla zarządzania środowiskiem i ułatwić grupom zadaniowym podjęcie niezbędnych działań, zmierzających do poprawy stanu środowiska. Takie podejście ma szansę na sukces tylko wtedy, gdy grupy zadaniowe będą poczuwały się do własnej odpowiedzialności za ochronę środowiska. Ponadto, oczekuje się od nich kreatywności, poszukiwania sposobów redukcji zanieczyszczeń i podejmowania decyzji dotyczących konkretnych działań zmniejszających negatywne oddziaływanie na środowisko.

2.6. Zasada regionalizmu.

Oznacza, że każda gmina ma prawo do własnej polityki społeczno-gospodarczej i ekologicznej. Program opracowany dla potrzeb gminy, z jednej strony uwzględnia specyfikę gminy, a z drugiej nawiązuje do nowej polityki ekologicznej państwa, która jest uwarunkowana wymaganiami wynikającymi z integracji z Unią Europejską.

2.7. Zasada uspołecznienia polityki ochrony środowiska.

Zasada ta będzie realizowana poprzez stworzenie warunków do udziału obywateli, grup społecznych i organizacji pozarządowych w procesie tworzenia i wdrażania programu ochrony środowiska (i innych strategicznych programów), przy jednoczesnym rozwoju edukacji ekologicznej, wzroście świadomości i wrażliwości ekologicznej i kształtowaniu właściwych zachowań obywateli wobec środowiska. W procesie tym będą wykorzystywane zalecenia wynikające z “Konwencji w sprawie dostępu do informacji, udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji i dostępu do procedur sądowych w sprawach dotyczących środowiska”.

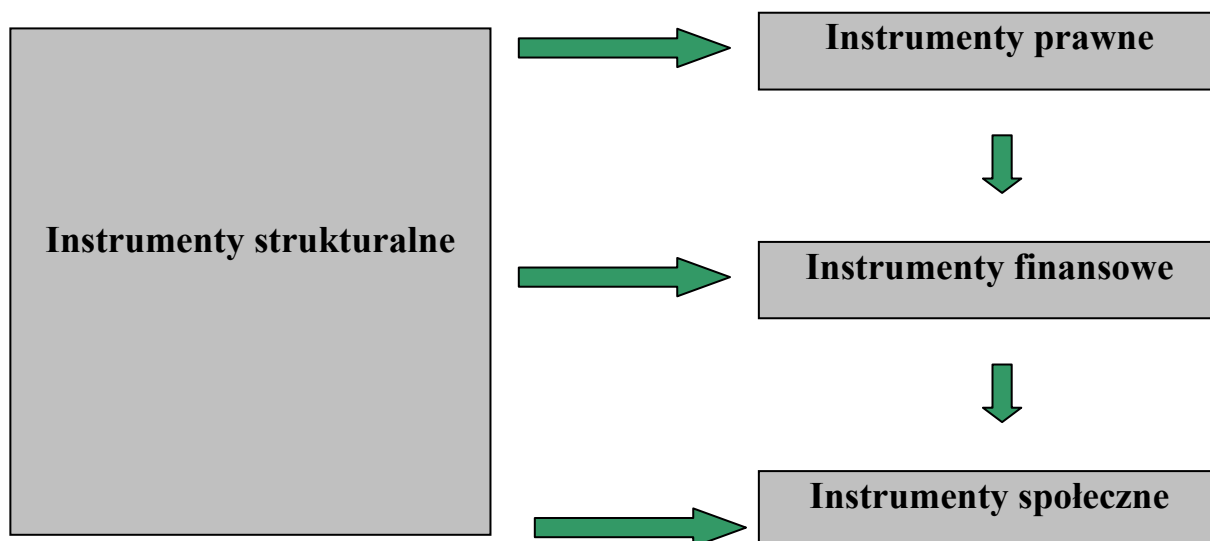
3.0. Strategia stosowania instrumentów polityki ekologicznej.

3.1. Wprowadzenie.

Obecnie wszelkie działania na rzecz ochrony środowiska realizowane są przy pomocy instrumentów, głównie prawnych i finansowych. Również wdrażanie i egzekwowanie niniejszego “Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Chorzele” będzie przebiegało z wykorzystaniem instrumentów prawnych i finansowych. Ponadto duża uwaga będzie zwrócona na instrumenty społeczne i strukturalne. Preferowane będą dobrowolne działania podejmowane przez grupy zadaniowe przy stymulacyjnej roli władz gminnych.

Poszczególne rodzaje instrumentów są ściśle ze sobą powiązane, co przedstawiono poniżej.

Rys. 3. Rodzaje instrumentów polityki ekologicznej.

Możliwości korzystania przez gminę z instrumentów są w ścisłym związku z kompetencjami jakie posiadają organy gminy (Rada Gminy, Burmistrz Miasta i Gminy).

Instrumenty prawne

Wprowadzona reforma ustrojowa państwa w niczym nie narusza dotychczasowych kompetencji gmin.

Są one następujące:

Rada gminy

- opracowywanie programu zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska,
- prawo żądania informacji o stanie środowiska na danym terenie,
- tworzenie parków krajobrazowych,
- uchwalanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- ustanawianie ograniczeń w korzystaniu z urządzeń technicznych oraz środków transportu i komunikacji uciążliwych dla środowiska w zakresie hałasu i wibracji,

- zatwierdzenie planu wpływów i wydatków gminnego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- uchwalanie szczegółowych zasad utrzymania czystości i porządku / gospodarka odpadami komunalnymi,
- wprowadzenie obowiązku dokonania uzgodnienia dot. sposobu postępowania z odpadami innymi niż niebezpieczne, wytworzonymi w ilości od 1 tony do 1000 ton rocznie, z wyłączeniem odpadów komunalnych.

3.2. Inny organ gminy (Burmistrz Miasta i Gminy).

- zezwolenie na usunięcie drzew i krzewów,
- kontrola przestrzegania przepisów ochrony środowiska oraz występowanie w charakterze oskarżyciela publicznego,
- wystąpienie do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań wynikających z ustawy IOŚ,
- uprawnienie do wydania polecenia właściwemu organowi IOŚ do podjęcia działań zmierzających do usunięcia bezpośredniego zagrożenia,
- wykonanie urządzeń zabezpieczających,
- przywrócenie stanu wód,
- zwykłe korzystanie z cudzej wody,
- walka z powodzią,
- upoważnienie do wstępu na cudzy grunt,
- termin dokonania przyłączy do sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej,
- ograniczenie możliwości poboru wody,
- zatwierdzenie ugód w sprawach zmian stosunków wodnych na gruntach,

- uzgadnianie sposobu postępowania z niektórymi odpadami,
- wydawanie pozwolenia na magazynowanie odpadów,
- wydawanie zezwoleń na świadczenie usług w zakresie usuwania odpadów komunalnych i opieki nad zwierzętami,
- interwencje w wypadku uciążliwości powodowanych przez urządzenia techniczne,
- zadania w zakresie zwalczania nadzwyczajnych zagrożeń środowiska.

3.3. Pozwolenia.

W systemie polskiego prawa ochrony środowiska, dość szeroko korzysta się z instrumentów nakazowych, przede wszystkim w formie różnorodnych decyzji administracyjnych. Wśród nich wyróżnić można jako najważniejsze tzw. “pozwolenia ekologiczne”, które w rzeczywistości przybierają różne nazwy (np. decyzje, pozwolenia, uzgodnienia, zezwolenia).

Jak przedstawiono wyżej kompetencje organów gminy w zakresie wydawania decyzji dotyczą głównie:

- Odpadów, w tym zwłaszcza komunalnych
- Gospodarki wodno-ściekowej
- Zagospodarowania przestrzennego.

Z wszystkich dokumentów planistycznych tylko miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego mają rangę obowiązującego powszechnie przepisu prawa. Można powiedzieć, że wszelkie plany, strategie i programy formułowane na wszystkich szczeblach podziału kraju, mają tylko wtedy szansę realizacji, jeżeli znajdują odzwierciedlenie w konkretnym planie miejscowym zagospodarowania przestrzennego, a każda decyzja administracyjna sprzeczna z planem jest nieważna.

Poprzez system pozwoleń można bezpośrednio wpływać na ochronę środowiska, realizowaną zwłaszcza w zakładach przemysłowych. Jednak możliwości gminy są tutaj

ograniczone, ponieważ pozwolenia dla zakładów przemysłowych na korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian wydawane są przez starostę bądź wojewodę.

3.4. Kontrola przestrzegania prawa.

Wprowadzona reforma w istotny sposób wzmocniła kompetencje kontrolne wojewody. Zaznaczyć jednak wypada, że nastąpiło to na skutek zabiegów formalnych, tj. podporządkowania wojewodzie wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, który wykonuje w jego imieniu zadania i kompetencje Inspekcji Ochrony Środowiska, a więc odpowiada za kontrolę przestrzegania warunków określonych w pozwoleniach.

Na szczególną uwagę zasługuje wzmocnienie relacji i wpływu organów samorządowych na działania Inspekcji Ochrony Środowiska, a także przyznanie odpowiednich uprawnień kontrolnych organom samorządowym - co od dawna było postulowane przez środowiska samorządowe: rada powiatu i sejmik województwa przynajmniej raz do roku będą rozpatrywały informacje właściwego inspektora o stanie środowiska na obszarze powiatu lub województwa, a na żądanie rady gminy, rady powiatu lub sejmiku województwa, informację taką właściwy inspektor ochrony środowiska obowiązany będzie składać w każdym czasie. W przypadkach bezpośredniego zagrożenia środowiska starosta, wójt, burmistrz (prezydent miasta) będzie mógł wydać właściwemu organowi IOŚ polecenie podjęcia działań zmierzających do usunięcia tego zagrożenia.

3.5. Instrumenty finansowe.

3.5.1. Opłaty i kary.

Zgodnie z Ustawą o ochronie i kształtowaniu środowiska jednostki organizacyjne ponoszą opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian. Opłaty są stosowane w odniesieniu do wszystkich zanieczyszczeń, np. emisji do powietrza, zrzutów do wód, składowania odpadów przemysłowych oraz wykorzystywania zasobów naturalnych (pobór wód, wydobywanie surowców, itp.). Jeżeli warunki określone w pozwoleniach / decyzjach zostaną niedotrzymane, naliczane są kary. Opłaty i kary zasilają

fundusz ochrony środowiska, tj. NFOŚiGW, WFOŚiGW oraz fundusze powiatowe i gminne ściśle według zdefiniowanych zasad podziału.

Dochód gminnego funduszu stanowi:

- 50% wpływów za składowanie odpadów (innych niż komunalne) na obszarze gminy,
- całość wpływów z opłat i kar z terenu danej gminy za usuwanie drzew i krzewów,
- 20% wpływów z opłat i kar za pozostałe rodzaje gospodarczego korzystania ze środowiska i dokonywania w nim zmian oraz szczególnego korzystania z wód i urządzeń wodnych(z zastrzeżeniem odprowadzania zasolonych wód i tlenków azotu).

Środki z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej służą finansowaniu działań z zakresu ochrony środowiska. Przy realizacji niektórych inwestycji (zbyt kosztownych) gmina będzie się ubiegała o środki z NFOŚiGW i WFOŚiGW, a w przypadku podjęcia działań o wymiarze ponadlokalnym z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi o środki z powiatowego funduszu, które ustawowo przeznacza się na współfinansowanie takich działań.

3.5.2. Kredyty i dotacje.

Kredyty i dotacje na inwestycje ekologiczne pozostaną ważnym instrumentem stymulującym dążenie do zrównoważonego rozwoju. Podstawą dla przyznawania dotacji i niskooprocentowanych kredytów powinna być realizacja, przez zakłady przemysłowe i jednostki gospodarcze idei zrównoważonego rozwoju. Zatem, niniejszy program stanowi krok w kierunku łatwiejszego dostępu do tanich kredytów i dotacji.

Szczególne znaczenie mają dotacje przeznaczane na stymulowanie edukacji ekologicznej. Gmina będzie przeznaczała własne środki na wsparcie finansowe kampanii informacyjnych, np. nt. prewencji odpadów, redukcji zużycia wody i energii, a także prawidłowej gospodarki ściekowej. Pomoc finansowa będzie dotyczyła nowych inicjatyw związanych z ekoturystyką lub produkcją rolno-spożywczą.

3.6. Instrumenty społeczne.

3.6.1. Współpraca.

Współpraca wielu partnerów włączonych w zagadnienia ochrony środowiska jest warunkiem koniecznym, aby ten program był wdrożony z sukcesem. Współpraca jest niezbędnym elementem dobrej organizacji procesu wdrażania programu. Mówiąc o współpracy w ramach realizacji niniejszego programu mamy na myśli:

- współpracę gminy z władzami administracyjnymi różnych poziomów; władzami powiatu przasnyskiego, Samorządem Wojewódzkim, Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska, władzami sąsiednich gmin,
- współpracę z grupami zadaniowymi (przemysł, rolnictwo, itd.) w celu wdrażania polityki zdefiniowanej w programie, a także dostosowywania jej do przyszłych wymagań. Bardzo ważna będzie współpraca z grupami reprezentującymi mieszkańców gminy (np. młodzieżą szkolną, radami sołectw), w celu uzyskania akceptacji podejmowanych działań oraz zaangażowania w nie mieszkańców (np. selektywna zbiórka odpadów),
- współpracę z instytucjami finansowymi w celu zorganizowania funduszy na realizację wybranych projektów.

3.6.2. Informacja i komunikacja (porozumiewanie się).

Rzetelna informacja o stanie środowiska i działaniach na rzecz jego ochrony oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem są niezbędne dla sukcesu realizowanej edukacji ekologicznej. Strategia Programu Ochrony Środowiska dotycząca zagadnienia przekazywania informacji i wzajemnego porozumiewania się będzie realizowana poprzez wprowadzenie właściwego systemu współpracy z poszczególnymi partnerami, którzy muszą być świadomi swojej odpowiedzialności w zapewnieniu czystego środowiska, zapobieganiu problemom i ukierunkowaniu przyszłego rozwoju. Takie podejście władz gminy wymaga silnego poparcia ze strony władz województwa lub

powiatu, które zdają sobie sprawę z faktu, że pomoc, informacja i komunikacja jest potrzebna do stymulacji wdrażania konkretnych działań. Mieszkańcy będą informowani poprzez prasę, specjalne biuletyny lub poprzez środki pośrednie, takie jak działalność pozarządowych organizacji ekologicznych. Zostanie przygotowany kalendarz regularnych spotkań z przedstawicielami poszczególnych instytucji / organizacji w celu wymiany informacji odnośnie realizacji programu.

3.6.3. Edukacja ekologiczna.

Edukacja ekologiczna to różnorodne działania, które zmierzają do kształtowania świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz przyjaznych dla środowiska nawyków i codziennych postaw. To sposób, aby przygotować ludzi do realizacji zrównoważonego rozwoju. U podstaw skuteczności tych działań leży rzetelnie i przystępnie przekazywana wiedza o stanie środowiska. W społeczeństwie zaczyna istnieć coraz większa potrzeba posiadania takiej wiedzy. Zarówno władze gminy, jak i władze wojewódzkie dostrzegają konieczność komunikowania się ze społeczeństwem przy podejmowaniu decyzji o działaniach inwestycyjnych. Edukacja i informacja z komunikacją są ze sobą ściśle powiązane, bowiem dobra i właściwa informacja potęguje proces edukacji. Z drugiej strony, w przypadku osiągnięcia właściwego poziomu edukacji, komunikacja z grupami zadaniowymi jest łatwiejsza, a przekazywane informacje przynoszą większe efekty.

Szkoły podstawowe i średnie pełnią istotną rolę w edukacji społeczeństwa i władze gminy oczekują od nich szerszego włączenia w program zajęć lekcyjnych zagadnień i problemów ochrony środowiska, specyficznych dla miejsca zamieszkania.

3.7. Instrumenty strukturalne.

3.7.1. Plan strategiczny.

Program Ochrony Środowiska gminy Chorzele jest zarówno planem strategicznym w zakresie ochrony środowiska, jak i programem działań na najbliższe lata. Będzie wykorzystywany przez władze gminy jako dokument zasadniczy przy podejmowaniu decyzji, dotyczących przede wszystkim zagadnień z zakresu ochrony środowiska, a także będzie pomocny w realizacji polityki innych dziedzin.

Program ten będzie aktualizowany co 10 lat. W ten sposób nowe tendencje rozwoju gminy i nowe rozwiązania powstające zarówno na szczeblu państwa jak i województwa, będą mogły być włączone do strategii gminy.

3.7.2. Zarządzanie informacją i monitoring.

Monitoring może ujmować ilościowe i jakościowe dane o stanie środowiska (tzw. monitoring środowiska) oraz dane o polityce ekologicznej oraz planowanych i podejmowanych działaniach (tzw. monitoring polityki). Monitoring stanu środowiska stanowi bazę do formułowania i ewentualnej korekty polityki ochrony środowiska.

Gmina nie ma możliwości monitorowania stanu środowiska, ale zgodnie z ustawą o IOŚ, rada gminy ma prawo żądania informacji o stanie środowiska na danym terenie od Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska. Gmina może też wnioskować do WIOŚ o potrzebę np. wykonywania badań z większą częstotliwością lub rozszerzenia zakresu badań. Jednak jest to związane z koniecznością ponoszenia kosztów tych badań.

3.7.3. Rola gminy.

Podczas wdrażania “Programu ...” gmina może odgrywać następujące role:

- *Regulacyjna*: wszelkie decyzje / uchwały, np. dotyczące odpadów komunalnych, planowanie przestrzenne),
- *Koordynacyjna*: edukacja ekologiczna, wymiana informacji między grupami zadaniowymi,

- *Stymulacyjna*: np. stymulowanie rolników do rozwoju gospodarstw agroturystycznych i specjalistycznych,
- *Wspomagająca*: wprowadzanie udogodnień np. dla przemysłu rolno-spożywczego (obniżenie podatku od nieruchomości),
- *Wykonawcza*: wykonywanie zadań legislacyjnych (wynikających z ustawodawstwa),
- *Kontrolna* (np. kontrola gospodarki ściekowej w gminie).

V. PROGRAM DZIAŁAŃ NIEZBĘDNYCH DO REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.

1.0. Wprowadzenie.

Kierując się długoterminowym celem “Programu...”, sformułowano ogólne cele strategiczne (do 2015 roku) dla poszczególnych kierunków rozwojowych, omawiając zagadnienia związane bezpośrednio ze środowiskiem.

2.0. Program poprawy jakości powietrza atmosferycznego.

Uwarunkowania prawne.

Ochrona powietrza wg polskich przepisów oparta jest o zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń, ograniczanie lub eliminowanie wprowadzanych do powietrza substancji zanieczyszczających w celu zmniejszenia stężeń do dopuszczalnego poziomu lub utrzymanie ich na poziomie dopuszczalnych wielkości. Takie podejście zgodne jest z podejściem ustawodawstwa UE (dyrektywy: 96/62/WE i 96/61/WE). Jednak, polskie przepisy znacznie różnią się od odpowiednich przepisów wspólnotowych (np. sposób ustalania norm emisyjnych). Przewiduje się, że pełne dostosowanie polskiego prawa w zakresie ochrony powietrza nastąpi na gruncie ustawy o ochronie środowiska; znaczny postęp nastąpił w oparciu o nowelizację ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska w sprawie dopuszczalnych stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu. Rozporządzenie odzwierciedla rozwiązania zawarte w dyrektywach Rady:

- 80/779/EWG w sprawie dopuszczalnych i zalecanych wartości stężeń dwutlenku siarki i cząstek zawieszonych w powietrzu,
- 82/884/EWG w sprawie dopuszczalnych wartości stężeń ołowiu w powietrzu,
- 85/203/EWG w sprawie norm jakości powietrza w odniesieniu do dwutlenku azotu,
- 92/72/EWG w sprawie zanieczyszczenia powietrza ozonem,
- 96/62/WE w sprawie oceny i kontroli jakości otaczającego powietrza.

Rozporządzenie bierze także pod uwagę rozwiązania proponowane w projekcie dyrektywy (COM/97/500 final), która ma zastąpić ww. dyrektywy imisyjne.

2.1. Zadania krótkookresowe do 2007 roku.

Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego realizowany poprzez:

- utrzymanie trendu zmniejszania zużycia energii na potrzeby produkcyjne i bytowe ludności,
- ograniczanie emisji „u źródła” w energetyce,

Zadania:

1. Zmniejszanie energochłonności produkcji oraz zużycia energii na potrzeby bytowe:
 - ograniczanie zużycia energii cieplnej poprzez termomodernizację budynków, montaż liczników ciepła i zaworów termostatycznych,
2. Ograniczanie emisji „u źródła”:
 - modernizacja lub wymiana istniejących źródeł ciepła opalanych paliwem stałym na nowoczesne kotły opalane paliwem gazowym, płynnym lub biomasą wyposażone w automatyczną regulację procesów spalania podnoszącą wydajność cieplną źródła,
 - realizacja inwestycji związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii,
 - modernizacja starych kotłowni,
 - stosowanie paliw ekologicznych,
 - usprawnienie ruchu drogowego.

2.2. Zadania długookresowe do 2012 roku.

1. Kontynuacja termorenowacji budynków oraz wprowadzenia nowych materiałów izolacyjnych i uszczelnień w budownictwie, energetyce.

2. Zmiana paliwa na „czystsze”, tj. olej opałowy lub gaz. Zmiana nośnika energii pozwoli zwiększyć sprawność kotła. Jest to rozwiązanie dobre ze względów ekologicznych, ale w obecnej sytuacji na rynku paliw drogie. Koszty inwestycyjne i eksploatacyjne ogrzewania gazowego i olejowego są bowiem wysokie.
3. Przeprowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnej wśród mieszkańców gminy w zakresie możliwości wykorzystania alternatywnych źródeł energii, racjonalizacji zużycia energii w warunkach lokalnych.
4. Powstanie źródła skojarzonego wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej.

3.0. Program ochrony środowiska akustycznego.

Uwarunkowania prawne.

Ochrona środowiska przed hałasem jest regulowana ustawą o ochronie i kształtowaniu środowiska oraz w akcie wykonawczym do tej ustawy, tj. rozporządzeniu Ministra w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Dopuszczalny poziom hałasu w środowisku jest zróżnicowany w zależności od przeznaczenia terenu i pory dnia. Ponadto, wielkości te są określone w zależności od rodzaju obiektu emitującego hałas. Ogólnie: najwyższy dopuszczalny poziom hałasu w porze dnia, powodowany przez różne grupy źródeł hałasu, w zależności od przeznaczenia terenu mieści się w granicach 40-55 decybeli, a gdy jego źródłem są drogi - wynosi 50-65 decybeli. W porze nocnej wartości te są odpowiednio mniejsze i wynoszą od 35 do 45 decybeli, a dla dróg - od 40 do 55 decybeli.

Prawo wspólnotowe w dziedzinie hałasu koncentruje się na regulowaniu dopuszczalnego poziomu hałasu emitowanego przez indywidualne źródła (maszyny budowlane, urządzenia domowe, pojazdy silnikowe, samoloty, itp.) W przypadku maszyn budowlanych i urządzeń domowych nie ma zgodności polskiego prawa z unijnym, natomiast wysoki stopień zgodności zachodzi w przypadku norm emisji hałasu z pojazdów silnikowych i samolotów cywilnych.

3.1. Zadania krótkookresowe do 2007 roku.

- eliminacje czynności powodujących hałas (poprawa stanu technicznego dróg).
- stosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych zapobiegających powstawaniu lub przenikaniu hałasu do środowiska, a także środków zmniejszających poziom hałasu.

Należy zdać sobie sprawę z faktu, że obecnie dane dotyczące hałasu są zbyt skąpe i niewystarczające, w stosunku do danych dotyczących innych elementów czy uciążliwości (powietrze, woda, odpady). Jednym z czynników wpływających na taki stan rzeczy jest lokalny charakter oddziaływania hałasu. Jednak wyniki ostatnich badań, wskazujące na zwiększanie się obszarów o nadmiernym poziomie hałasu, zmuszają do większego zainteresowania się tym zagadnieniem. Punktem wyjścia powinno być dokładne rozpoznanie klimatu akustycznego, zwłaszcza głównych dróg. W oparciu o plany akustyczne można dokonać analizy zagrożenia i zdefiniować działania naprawcze.

Poziom natężenia hałasu musi być jednym z parametrów branych pod uwagę w określaniu lokalizacji nowych dróg oraz materiałów, jakie mają być wykorzystane przy budowie lub modernizacji istniejących dróg.

4.0. Program ochrony jakości wód.

Uwarunkowania prawne.

Główną regulacją prawną odnoszącą się do szeroko rozumianej gospodarki wodnej, ujmującej jednocześnie kwestie ilościowe i jakościowe wód powierzchniowych i podziemnych jest ustawa Prawo wodne. Zasada taka jest zgodna z ideą zrównoważonego rozwoju i uwzględniającego naturalną łączność i ciągłość zasobów wodnych. Zlewniowe podejście jest jednym z motywów przewodnich projektu dyrektywy ustanawiającej ramy dla działania Wspólnoty w dziedzinie polityki wodnej (COM 97/49). Duże rozbieżności z prawem wspólnotowym cechują regulacje dotyczące ochrony wód przed zanieczyszczeniem. Żaden wspólnotowy akt prawny nie znajduje odzwierciedlenia w prawie polskim. I tak:

- obecne przepisy nie zobowiązują do budowy kanalizacji i oczyszczalni ścieków (jak w dyr. 91/271/EWG),
- dostosowania wymagają polskie normy dotyczące metod wykonywania analiz wody i ścieków,
- duże rozbieżności występują między dyrektywą w sprawie wody do picia (80/778/EWG), a rozporządzeniem w sprawie warunków, jakim powinna odpowiadać woda do picia i na potrzeby gospodarcze.

4.1. Zadania krótkookresowe do 2007 roku.

Cel: Ochrona zasobów wód powierzchniowych, poprawa ich jakości i zapobieganie zanieczyszczeniu realizowany przez:

- zapobieganie zmniejszaniu się zasobów wód powierzchniowych,
- stałe ograniczanie zanieczyszczeń wód powierzchniowych,
- przywracanie jakości wód do stanu wynikającego z ich funkcji ekologicznych oraz sposobów użytkowania,

Zadania:

1. Ochrona zasobów wodnych:

- zapewnienie ochrony naturalnych zbiorników retencyjnych, takich jak tereny podmokłe i nieuregulowane ciekі wodne poprzez wprowadzenie odpowiednich, zapisów do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,

2. Ograniczanie zanieczyszczeń wód:

- optymalizacja wykorzystania oczyszczalni ścieków,
- rozbudowa zbiorczej kanalizacji sanitarnej, budowa indywidualnych systemów oczyszczania, likwidacja nieszczelnych szamb.

3. Poprawa jakości wód:

- rekultywacja silnie zanieczyszczonych zbiorników wodnych (z wodami pozaklasowymi),

4.2. Zadania długookresowe do 2012 roku.

Zadania:

- ograniczenie zanieczyszczeń rolniczych,
- ograniczenie zanieczyszczeń spowodowanych gospodarką odpadami,
- ograniczenie zanieczyszczeń pochodzących ze spływów powierzchniowych w wyniku opadów atmosferycznych,
- działania edukacyjne - podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców,
- rozbudowa infrastruktury rzecznej, także urządzeń melioracyjnych.

Ze względu na małą ilość cieków powierzchniowych na terenie gminy należy obecny system cieków objąć szczególną ochroną.

5.0. Program rozwiązań gospodarowania odpadami.

Uwarunkowania prawne.

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku gmina ma obowiązek zapewnić utrzymanie oraz stwarzać warunki do prowadzenia prac związanych z utrzymaniem porządku i czystości na swoim terenie, między innymi stworzyć system postępowania z odpadami komunalnymi uwzględniający ich selektywną zbiórkę, segregację i wykorzystanie. Ustawa zobowiązuje również gminy i miasta do współdziałania z podmiotami podejmującymi tego rodzaju działalność. Działania miast i gmin związane z gospodarką odpadami komunalnymi muszą być zgodne z art. 19 ustawy o odpadach, a więc ma być to działanie racjonalne tj. w pierwszej kolejności mające na celu zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów, następnie ich wykorzystanie, a w ostateczności unieszkodliwianie.

Miasto posiada również zadania kontrolno - nadzorcze, które wynikają z przepisów ustawy o odpadach. Zadania te sprowadzają się do kontroli i nadzoru nad przestrzeganiem przepisów ustawy i decyzji uzgadniającej sposób postępowania z odpadami. W odniesieniu do ustawy o czystości i porządku miasto winno kontrolować sposób i jakość wykonywania usług komunalnych, na których wykonywanie wydane zostało pozwolenie Burmistrza. Miasto winno również kontrolować sposób realizacji obowiązków nałożonych na właścicieli nieruchomości.

W związku z wejściem Polski do struktur państw UE istnieje konieczność spełnienia jej wymagań w zakresie ochrony środowiska, w tym dot. gospodarki odpadami. Dyrektywa UE nr 91/156 EEC zabrania od 2002 roku deponowania na składowiskach odpadów nie przetworzonych (o zawartości substancji organicznych powyżej 5% i kaloryczności powyżej 6000 kJ/kg). Długość okresu dostosowawczego dla spełnienia przez Polskę wszystkich wymagań UE, dotyczących ochrony środowiska można optymistycznie szacować na 5 do 10 lat. Po tym okresie będziemy musieli spełnić wszystkie wymogi prawa UE, a w tym również wymogi w/w dyrektywy. Spalanie odpadów jest jednym z ogniw kompleksowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi, bowiem termicznemu wykorzystaniu poddana zostaje tylko ta pozostałość odpadów, która wobec zastosowanych metod utylizacji utraciła swoje walory użytkowe, a posiada nadal walory energetyczne.

Pod pojęciem odpady powstające w sektorze gospodarczym należy rozumieć wszystkie te grupy i rodzaje odpadów, które powstają w wyniku prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby prawne, prowadzące tę działalność w oparciu o odpowiednie ustawy. W grupie odpadów pochodzenia przemysłowego znajdują się także odpady niebezpieczne.

Jako sektory gospodarcze, w których powstają odpady objęte niniejszą analizą uważa się:

- przemysł,
- transport,
- rolnictwo,
- rzemiosło,
- niektóre rodzaje usług.

W związku z małym uprzemysłowieniem regionu, odpady przemysłowe na terenie gminnie stanowią większego zagrożenia dla środowiska.

Na terenie miasta Chorzele nie występują składowiska odpadów przemysłowych.

Wytwarzane odpady przemysłowe to przede wszystkim:

- żużle i popioły z kotłowni,
- przepracowane oleje, zaolejone czyściwo,
- skratki i osady ściekowe z oczyszczalni ścieków,
- zużyte opony, akumulatory, świetlówki, złom,
- makulatura, szkło, tworzywa sztuczne,
- odpady z przetwórstwa mleczarskiego,
- odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz drogowych.

Odpady przemysłowe w mieście Chorzele zagospodarowywane są przez zakłady we własnym zakresie lub przekazywane firmom świadczącym usługi w zakresie utylizacji odpadów. Pewna ich część trafia na składowisko odpadów komunalnych.

5.1. Zadania krótkookresowe do 2007 roku.

Cel: Poprawa stanu czystości terenów i zapobieganie zanieczyszczaniu powierzchni ziemi realizowany poprzez:

- zmniejszanie ilości produkowanych odpadów,
- odzysk surowców wtórnych oraz odpadów organicznych w celu ich dalszego wykorzystania,
- właściwe składowanie i unieszkodliwianie odpadów,

Zadania:

- wprowadzenie systemu selektywnej zbiórki odpadów i objęcie nią wszystkich mieszkańców,
- przystosowanie składowiska odpadów,
- konieczność unieszkodliwiania odpadów ulegających biodegradacji,
- zwiększenie stopnia odzysku substancji, materiałów i energii z odpadów,
- dążenie do stosowania niskoodpadowych technologii produkcji, wykorzystujących wszystkie składniki przerabianych surowców,
- stworzenie systemu zbiórki odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w gospodarstwach domowych, małych i średnich przedsiębiorstwach oraz szkolnictwie i sektorze medycznym i weterynaryjnym,
- minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów poprzez wprowadzenie technologii mało i bezodpadowych,
- intensyfikacja działań w kierunku zwiększenia stopnia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,
- wprowadzenie zasad „Czystej produkcji” przez wytwórców,

Jak wcześniej powiedziano, kompetencje gminy w zakresie gospodarki odpadami przemysłowymi i niebezpiecznymi (nie będącymi w strumieniu odpadów komunalnych) są

nieznaczące. Zatem działania gminy będą głównie ukierunkowane na gospodarkę odpadami komunalnymi.

Podstawowe cele prawidłowej gospodarki odpadami komunalnymi to:

- utrzymanie czystości i porządku w gminie,
- ochrona środowiska naturalnego,
- oszczędne gospodarowanie surowcami i zasobami naturalnymi.

5.2. Zadania długookresowe do 2012 roku.

W chwili obecnej pierwsze miejsce w gospodarce odpadami komunalnymi w gminie Chorzele (podobnie jak w większości gmin w Polsce) zajmuje ich składowanie.

Równocześnie będą podejmowane działania w kierunku objęcia zbiórką odpadów wszystkich mieszkańców gminy, a także będzie zainicjowana selektywna zbiórka odpadów u źródła ich powstawania.

Bezpieczna dla środowiska gospodarka odpadami komunalnymi powinna ujmować, oprócz usuwania i składowania wytwarzanych odpadów czy odzysku surowców, zapobieganie powstawaniu odpadów, co w znacznej mierze wiąże się ze zmianą niewłaściwych ekologicznie modeli produkcji i konsumpcji. Wykształcenie właściwych zachowań proekologicznych utrudnione jest m.in. przez następujące czynniki:

- brak wiedzy ekologicznej konsumenta,
- brak informacji nt. szkodliwości danego produktu dla środowiska,
- brak koniecznej infrastruktury.

W związku z powyższym będą prowadzone kampanie informacyjne nt. minimalizacji odpadów i ich segregacji, a także negatywnego oddziaływania “dzikich wysypisk” na środowisko.

Nowoczesna gospodarka odpadami komunalnymi powinna obejmować następujące elementy:

- minimalizację odpadów,
- maksymalne wykorzystanie,

- bezpieczne usuwanie i utylizację,
- bezpieczne składowanie.

Jak wiadomo w strumieniu odpadów komunalnych znajdują się odpady niebezpieczne, takie jak: świetlówki, opakowania po środkach ochrony roślin, farby, lakiery, baterie itp. Koncepcja systemu zbiórki odpadów niebezpiecznych powstających w gospodarstwach i ich utylizacji powinna powstać na poziomie województwa bądź powiatu. Zanim taki system zostanie opracowany i wdrożony, gmina będzie podejmowała działania edukacyjne i informacyjne nt. właściwego gromadzenia takich odpadów, wskazując punkty ich odbioru.

6.0. Program ochrony przed polami magnetycznymi.

W zakresie ochrony przed polami elektromagnetycznymi określa się następujące kierunki ochrony do 2012 r.:

- określenie standardów jakości środowiska,

Zgodnie z zapisami ustawy – Prawo ochrony środowiska, minister właściwy do spraw środowiska został zobowiązany do wydania rozporządzenia określającego dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych oraz sposoby sprawdzania tych pól w terminie nie później niż do 30 czerwca 2003 r. W momencie tworzenia niniejszego opracowania istnieje luka prawna. Nowe przepisy się nie ukazały, a dotychczasowe rozporządzenie z 1998 (Dz. U Nr 107 poz. 676) w sprawie *szczegółowych zasad ochrony przed promieniowaniem szkodliwym dla ludzi i środowiska, dopuszczalne poziomy promieniowania, jakie mogą występować w środowisku, oraz wymagania obowiązujące przy wykonywaniu pomiarów kontrolnych promieniowania* straciło ważność.

Nie jest znany kształt projektowanego rozporządzenia dotyczącego dopuszczalnych pól elektromagnetycznych w środowisku. Niemniej do zadań wojewody będzie należała ocena wartości promieniowania elektromagnetycznego w ramach państwowego monitoringu środowiska, prowadzenie pomiarów oraz rejestru obszarów, na których stwierdzono przekroczenia. W związku z powyższym władze gminy na swoim terenie winny dokonać pełnej inwentaryzacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego. Szczególnie dotyczy to operatorów sieci komórkowych, gdzie tempo powstawania nowych obiektów jest duże.

7.0. Edukacja ekologiczna.

Do najbardziej istotnych problemów i zaniedbań w zakresie poziomu edukacji ekologicznej społeczeństwa należy zaliczyć:

- niewystarczający udział społeczeństwa w realizowaniu działań proekologicznych,
- brak nawyków kultury ekologicznej w społeczeństwie,
- zły stan środowiska (dzikie wysypiska śmieci, spływ ścieków do gruntu i wód, degradacja ziemi) świadczące o braku troski mieszkańców o walory środowiska,
- niewystarczający udział problematyki ekologicznej w programach edukacyjnych,
- niewystarczający udział treści ekologicznych w środkach masowego przekazu,
- zbyt mały dostęp do informacji o środowisku.

Głównymi celami edukacji ekologicznej na terenie gminy Chorzele jest:

- kształtowanie pełnej świadomości i budzenie zainteresowań społeczeństwa kwestiami ekonomicznymi, społecznymi, politycznymi i ekologicznymi,
- kształtowanie w społeczeństwie, zwłaszcza wśród młodzieży, poczucia odpowiedzialności za stan i potrzebę ochrony środowiska,
- umożliwienie każdemu mieszkańcowi gminy zdobywania wiedzy i umiejętności niezbędnych dla poprawy jakości środowiska,
- tworzenie nowych wzorców zachowań, kształtowanie postaw, wartości i przekonań jednostek, grup i społeczeństwa, uwzględniających troskę o jakość środowiska.

W zakresie edukacji ekologicznej określa się następujące kierunki działań do 2012 r.:

- uznanie, iż edukacja ekologiczna jest jednym z podstawowych warunków realizacji polityki ochrony środowiska,

- wprowadzenie elementów edukacji ekologicznej do wszystkich sfer życia społecznego przy respektowaniu i wykorzystaniu wartości kulturowych, etycznych i religijnych,
- zapewnienie dostępu społeczeństwa gminy do pełnej informacji o stanie środowiska przyrodniczego i podjętych formach edukacji ekologicznej,
- uznanie, iż edukacja ekologiczna jest podstawowym warunkiem zmiany konsumpcyjnego modelu społeczeństwa.

VI. ORGANIZACJA ZARZĄDZANIA OCHRONĄ ŚRODOWISKA.

1.0. Wprowadzenie.

Niniejszy rozdział opisuje ogólnie zasady zarządzania środowiskiem na szczeblu gminnym, wynikające z kompetencji i ustawodawstwa. Wdrożenie niektórych działań, w znacznej mierze zależy od współpracy władz gminy z Wojewodą (jako przedstawicielem administracji rządowej w województwie), Marszałkiem i Starostą (jako przedstawicielami samorządu terytorialnego; województwa, powiatu), sąsiednimi gminami, podmiotami gospodarczymi, instytucjami finansowymi, organizacjami pozarządowymi, itd.. Poszczególne jednostki, mając swobodę działania w ramach posiadanych kompetencji i zgodnie z obowiązującym prawem, powinny uczestniczyć w realizacji Programu Ochrony Środowiska poprzez ścisłą współpracę i wspólne ponoszenie kosztów wdrażania programu. Zarządzanie ochroną środowiska w znacznej mierze realizowane będzie poprzez Program Ochrony Środowiska. Zatem celowe jest przedstawienie schematu zarządzania i procedury wdrażania "Programu ...", co ułatwi koordynację wszelkich działań na rzecz ochrony środowiska i ocenę stopnia wdrożenia polityki środowiskowej.

2.0. Współpraca.

2.1. Władze centralne i wojewódzkie.

Jak wcześniej wspomniano polityka ekologiczna gminy będzie realizowana, m.in. za pomocą instrumentów prawnych, które zależą od obowiązujących w trakcie wdrażania programu uregulowań prawnych. Uregulowania prawne powstają na poziomie szczebla centralnego, co oznacza, że władze centralne są bardzo ważnym czynnikiem sukcesu Programu Ochrony Środowiska.

Wdrażanie programu ochrony środowiska w znacznej mierze zależy od tego, jak spójne są kierunki i działania w zakresie ochrony środowiska zdefiniowane przez gminę Chorzele ze strategią ochrony środowiska powiatu przasnyskiego. Przygotowując ten program, z jednej strony zwracano uwagę na oczekiwania społeczności lokalnej, a z drugiej strony brano pod uwagę priorytety powiatowe w zakresie ochrony środowiska. Głównym powodem takiego podejścia jest potrzeba uzyskania pomocy finansowej ze strony państwa

(NFOŚiGW) i województwa (WFOŚiGW), a także wsparcia przez władze wojewódzkie działań gminy ukierunkowanych na dostęp do zewnętrznych pomocowych źródeł finansowania.

Zgodnie z obecnymi kompetencjami, Wojewoda jest odpowiedzialny za udzielanie zezwoleń na korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian dla zakładów szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia człowieka. W trakcie procedury udzielania tych zezwoleń, gmina Chorzele wykorzysta swój plan zagospodarowania przestrzennego, jako narzędzie do wskazania optymalnych lokalizacji przyszłych obiektów przemysłowych. Będzie się to odbywało w ścisłej konsultacji z władzami województwa.

2.2. Władze powiatu przasnyskiego.

Powiat realizuje wiele tematów z zakresu ochrony środowiska i w tych tematach władze gminy widzą potrzebę ścisłej współpracy z nimi. Powiaty dysponują środkami finansowymi zgromadzonymi tzw. Powiatowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Środki powiatowych funduszy powinny być (zgodnie z ustawowym zapisem) przeznaczane na realizację przedsięwzięć związanych ze składowaniem i unieszkodliwianiem odpadów, w tym współfinansowanie inwestycji ekologicznych o charakterze ponadgminnym. Biorąc powyższe pod uwagę, niezmiernie ważna jest współpraca władz gminy z powiatem przasnyskim. W najbliższych latach współpraca ta będzie ukierunkowana głównie na gospodarkę odpadami komunalnymi i gospodarkę wodno-ściekową.

2.3. Sąsiednie gminy.

Zagrożenia dla środowiska mają pochodzenie lokalne, ale mogą one oddziaływać także na znacznie większych obszarach. Stąd też wynika potrzeba rozwiązań tych problemów w oparciu o współpracę z sąsiednimi gminami. Współpraca z sąsiednimi gminami, oprócz pozytywnych efektów dla środowiska może przynieść także korzyści ekonomiczne. Programy ochrony środowiska tych gmin powinny być zintegrowane z programem dla gminy Chorzele i odwrotnie.

Władze gminy Chorzele zamierzają współpracować z sąsiednimi gminami zwłaszcza w zakresie:

- kompleksowa gospodarka wodno - ściekowa na tym obszarze,
- systemowej gospodarki odpadami komunalnymi w układzie ponadlokalnym.

2.4. Inspekcja Ochrony Środowiska.

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wykonuje w imieniu Wojewody zadania i kompetencje Inspekcji Ochrony Środowiska określone w ustawie i przepisach odrębnych. WIOŚ kontroluje respektowanie prawa przez podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska oraz koordynuje lokalne sieci monitoringu środowiska. Zatem oznacza to naturalną potrzebę współpracy z tą jednostką. Wojewódzki Inspektor zobowiązany jest udzielać informacje o stanie środowiska na obszarze gminy na żądanie Rady Gminy.

Ponadto, w przypadkach bezpośredniego zagrożenia środowiska burmistrz może wydać właściwemu organowi Inspekcji Ochrony Środowiska polecenie podjęcia działań zmierzających do usunięcia tego zagrożenia.

W okresie wdrażania programu zostanie zintensyfikowana współpraca z WIOŚ, zwłaszcza w zakresie wymiany informacji i wiedzy oraz w zakresie monitoringu stanu środowiska, co będzie niezbędnym czynnikiem aktualizacji niniejszego programu.

2.5. Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Posiadanie odpowiednich środków finansowych jest bardzo ważnym warunkiem wdrożenia programu ochrony środowiska. Pochodzenie tych środków może być różnorodne. Wiele działań będzie realizowane poprzez znaczne środki pochodzące z przedmiotowych funduszy.

Są to:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW),
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW),
- Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (GFOŚiGW),
- Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (PFOŚiGW).

Zasadniczym celem NFOŚiGW jest wspieranie finansowe przedsięwzięć podejmowanych dla poprawy jakości środowiska w Polsce.

W zakresie ochrony powierzchni ziemi, w tym ochrony środowiska przed odpadami NFOŚiGW udziela pożyczek, dotacji i dopłat, dofinansowuje zadania inwestycyjne zgodnie z poniższymi priorytetami.

Priorytetami są m.in.: likwidacja uciążliwości starych składowisk odpadów, unieszkodliwianie odpadów powstających w związku z transportem samochodowym oraz zbiórka i wykorzystanie olejów, przeciwdziałanie powstawaniu i unieszkodliwianiu odpadów przemysłowych i odpadów niebezpiecznych, realizacja międzygminnych i regionalnych programów zagospodarowania odpadów komunalnych.

O dofinansowane z NFOŚ i GW mogą ubiegać się:

- o jednostki samorządu terytorialnego i ich związki,
- o stowarzyszenia, fundacje i inne organizacje,
- o przedsiębiorcy, realizujący przedsięwzięcia ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Analogicznie do NFOŚiGW w każdym województwie WFOŚiGW przygotowuje listę zadań priorytetowych, które mogą być dofinansowywane z ich środków oraz zasady i kryteria, które będą obowiązywać przy wyborze zadań do realizacji. Rolą wojewódzkiego funduszu jest wspieranie finansowe przedsięwzięć proekologicznych o zasięgu regionalnym, a podstawowym źródłem ich przychodów są wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych.

Zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska z 27 kwietnia 2001 roku, środki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska przeznaczone są na dofinansowywanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju.

Środki wojewódzkich funduszy przeznacza się na:

- działania na rzecz ochrony przyrody oraz zadania związane ze zwiększaniem lesistości kraju,
- działania polegające na zapobieganiu i likwidacji poważnych awarii i ich skutków,

- badania, upowszechnianie ich wyników, a także na postęp techniczny w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- opracowywanie i wdrażanie nowych technik i technologii, w szczególności dotyczących ograniczania emisji i zużycia wody, a także efektywnego wykorzystania paliw,
- zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska, w przypadku gdy nie można ustalić podmiotu za nie odpowiedzialnego,
- system kontroli wnoszenia przewidzianych ustawą opłat za korzystanie ze środowiska, a w szczególności na tworzenie baz danych podmiotów korzystających ze środowiska obowiązanych do ponoszenia opłat,
- opracowywania planów służących gospodarowaniu zasobami wodnymi oraz utworzenia katastru wodnego, jak również na wspomaganie działalności, finansowanych także z gminnych funduszy ochrony środowiska, do których należą:
edukacja ekologiczna oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,
- wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska,
- wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,
- realizację zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej,
- urządzenie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,
- realizację zadań związanych z gospodarką odpadami,
- wspieranie działań przeciwdziałających zanieczyszczeniom,
- profilaktyka zdrowotną dzieci na obszarach na których występują przekroczenia

- standardów jakości środowiska,
- wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc dla wprowadzenia bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,
 - wspieranie ekologicznych form transportu,
 - działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi i położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody,
 - realizacja zadań związanych z ochroną ziemi.

2.6. Inne jednostki finansujące inwestycje ekologiczne.

Preferencyjne kredyty na inwestycje proekologiczne udzielane są przez Bank Ochrony Środowiska S.A.(BOŚ). Kredytobiorca musi posiadać przynajmniej 50% własnych środków na sfinansowanie zadania. BOŚ przy udzielaniu pożyczek kieruje się podobnymi kryteriami jak NFOŚ i GW. Są to efektywność ekologiczna zadania i jego zgodność z priorytetami dla polityki ekologicznej województwa lub powiatu. Dlatego, władze gminne będą miały na uwadze te czynniki przy podejmowaniu starań o uzyskanie kredytu z BOŚ.

Źródłem finansowania inwestycji mogą być także kredyty z linii kredytowych obsługujących uzgodnione programy Banku Światowego lub Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju. Niektóre inwestycje będą pokrywane ze środków własnych różnych podmiotów gospodarczych (zakłady przemysłowe), inwestorów prywatnych.

Pozarządową instytucją, której celem jest zarządzanie środkami pochodzącymi z ekokonwersji polskiego długu jest Ekofundusz, który może dofinansowywać działania proekologiczne, głównie dotyczące ochrony powietrza i ochrony różnorodności biologicznej.

3.0. Międzynarodowe źródła finansowania projektów w dziedzinie ochrony środowiska.

3.1. Fundusz ISPA.

Od 2000 roku funkcjonuje specjalny fundusz wspólnotowy ISPA skierowany na dostosowanie infrastruktury technicznej krajów stowarzyszonych do standardów UE. Pomoc ta jest przeznaczona na tworzenie, rozbudowę i modernizację infrastruktury ochrony środowiska i transportowej w tych krajach. Można oczekiwać, że na inwestycje w polskim sektorze ochrony środowiska będzie przypadało rocznie ok. 150 mln euro. Przedsięwzięcia finansowane z FUNDUSZU ISPA powinny mieć wartość całkowitych nakładów inwestycyjnych nie mniejszą niż 5 mln euro, a wysokość pomocy UE udzielanej w ramach funduszu ISPA - 75% całkowitych kosztów inwestycyjnych.

ISPA jest instrumentem finansowania dużych inwestycji o charakterze infrastrukturalnym. Dlatego największe prawdopodobieństwo otrzymania dofinansowania z tego funduszu mają m.in. następujące rodzaje przedsięwzięć:

- miejskie oczyszczalnie ścieków,
- miejskie systemy kanalizacyjne,
- systemy zaopatrywania w wodę i uzdatniania wody do picia,
- budowa, rozbudowa lub modernizacja składowisk odpadów komunalnych,
- systemy recyklingu i utylizacji odpadów komunalnych (np. kompostownie, sortownie, itp.)
- systemy zbiórki i utylizacji odpadów uciążliwych i niebezpiecznych.

Każda inwestycja zgłaszana do dofinansowania z funduszu ISPA będzie musiała spełniać wszystkie normy i standardy techniczne i ekologiczne obowiązujące w UE.

Banki najbardziej aktywnie wspierające inwestycje ekologiczne:

- Bank Ochrony Środowiska S.A. - statutowo nałożony obowiązek kredytowania inwestycji służących ochronie środowiska,
- Bank Gdański S.A.,

- Bank Rozwoju Eksportu S.A.,
- Polski Bank Rozwoju S.A.,
- Bank Światowy,
- Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju.

Fundusze akcesyjne – fundusze Unii Europejskiej na inwestycje strukturalne. Temat jest w trakcie uruchamiania. Bliższe informacje na ich temat mogą być udzielane przez NFOŚiGW i niezależnie przez Ministerstwo Środowiska. Wiadomo, że z funduszy tych pokrywanych może być 70 % kosztów inwestycji. Zwrot kosztów może nastąpić jedynie po oddaniu inwestycji do eksploatacji. Wg opinii specjalistów z Ministerstwa Środowiska realizacja zobowiązań wynikających wspólnotowego transpozycji prawa wspólnotowego będzie bardzo kosztowna. Wynika to z wieloletnich zaniedbań w tej dziedzinie. Konieczne będą liczne kosztowne inwestycje, ale także zmiany instytucjonalne i technologiczne, szerokie działania edukacyjne.

3.3. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Jest to bardzo ważny podmiot wspierający różnego rodzaju inwestycje ekologiczne na terenach wiejskich. Agencja jest właściwa dla gospodarowania funduszami Unii Europejskiej i innymi funduszami pochodzącymi z pomocy zagranicznej przekazywanej na podstawie umów Rządowi RP. Pomoc udzielana przez Agencję jest dotacją nawet do 50 % wartości inwestycji.

3.4. Pozarządowe Organizacje Ekologiczne i mieszkańcy gminy.

Edukacja i informacja ekologiczna są podstawowymi narzędziami służącymi podniesieniu świadomości ekologicznej mieszkańców gminy. Prowadzenie różnorodnych form pozalekcyjnych edukacji ekologicznej, jak szkolne koła ekologiczne, organizowanie i rozwój ośrodków edukacji środowiskowej (edukacja rolników, kierowców,

działkowiczów, prowadzenie olimpiad i konkursów ekologicznych, organizacja kampanii społecznych w szkołach i zakładach pracy na rzecz ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego, rozwijanie różnych form turystyki, itp. przyczyni się do podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców gminy i stworzy szansę na włączenie się społeczeństwa w działania proekologiczne.

Mieszkańcy powinni uczestniczyć w działaniach na rzecz ochrony środowiska. Oczekuje się od nich oszczędnego korzystania z wody, energii elektrycznej i ciepłej oraz udziału w segregacji odpadów. Władze gminy powinny zorganizować w Urzędzie Miasta i Gminy punkt informacji ekologicznej, współpracujący ze szkołami. Zadaniem tego punktu będzie przekazywanie mieszkańcom informacji nt. stanu środowiska, prowadzonych i planowanych inwestycji, a także realizacji niniejszego programu.

4.0. Organizacja zarządzania programem.

Dobra organizacja zarządzania i klarowny harmonogram wdrażania programu daje szansę na skuteczne jego wdrożenie.

4.1. Schemat zarządzania programem.

Za realizację programu odpowiedzialne są władze miasta i gminy, które powinny wyznaczyć koordynatora wdrażania programu.

Program będzie wdrażany przez wielu partnerów, wśród których należy wymienić:

- Podmioty wdrażające program: jednostki/organizacje biorące bezpośredni udział we wdrażaniu programu; poszczególne Wydziały i Referaty Urzędu Miasta i Gminy, organizacje pozarządowe, podmioty gospodarcze.
- Instytucje kontrolujące; WIOŚ w Warszawie. Przepływ informacji między jednostkami kontrolującymi stan środowiska i przestrzeganie prawa a jednostkami bezpośrednio realizującymi program jest konieczny, bowiem zapewnia właściwy wybór priorytetów inwestycyjnych.

- Instytucje finansujące wdrażanie programu. Koordynator jako pełnomocnik władz miasta d/s wdrażania programu, będzie odpowiedzialny za rozeznanie możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania i za przygotowanie odpowiednich wniosków do instytucji finansujących zadania inwestycyjne.

5.0. Monitoring jakości środowiska i polityki ochrony środowiska.

5.1. Rola monitoringu.

Monitoring dostarcza informacji w oparciu, o które można ocenić, czy stan środowiska ulega polepszeniu czy pogorszeniu, a także jest podstawą oceny efektywności wdrażania polityki środowiskowej. Rozróżniamy dwa rodzaje monitoringu: monitoring jakości środowiska i monitoring polityki ochrony środowiska.

Głównym celem monitoringu jest wzrost efektywności i skuteczności polityki ochrony środowiska, w tym prowadzonych inwestycji proekologicznych oraz gromadzenie, analizowanie i wykorzystywanie danych dotyczących stanu środowiska dla właściwej polityki ochrony środowiska.

Oczywiście obydwa rodzaje monitoringu są ze sobą ściśle powiązane, bowiem monitoring jakości środowiska jest wykorzystywany w definiowaniu polityki ochrony środowiska.

Wyniki prowadzonego w województwie mazowieckim monitoringu stanu środowiska są wykorzystywane do sporządzania "Raportów o stanie środowiska w województwie mazowieckim". Dane zawarte w "Raporcie..." za 2002 i 2003 rok były wykorzystane przy opracowaniu niniejszego "Programu" .

Gmina ma małe możliwości prowadzenia monitoringu stanu środowiska, zatem istnieje konieczność współpracy z WIOŚ w Ostrołęce i korzystania w ocenie środowiska z danych pochodzących z badań prowadzonych przez tę instytucję.

Jak do tej pory, głównym kierunkiem monitoringu w obrębie województwa jest tzw. monitoring efektów /skutków prowadzenia polityki ochrony środowiska; inaczej mówiąc

stanu środowiska, będącego wynikiem realizacji konkretnej polityki ochrony środowiska. W okresie wdrażania niniejszego programu, monitoring także będzie wykorzystywany dla uaktualniania polityki ochrony środowiska.

5.2. Monitoring jakości środowiska.

Jak już wspomniano, gmina ma małe możliwości prowadzenia monitoringu stanu środowiska. Wprowadzenie sieci lokalnego monitoringu mogą być tworzone nie tylko przez organy administracji państwowej, ale także przez gminy, bądź podmioty gospodarcze oddziałujące na środowisko, ale wymaga to znacznych nakładów finansowych. W tym wypadku koordynacyjna rola WIOŚ polega na uzgadnianiu programów pomiarowych realizowanych w sieci lokalnej i weryfikowaniu uzyskanych danych pomiarowych.

Sieci lokalne są tworzone w przypadku stwierdzenia lub dużego prawdopodobieństwa wystąpienia negatywnego wpływu np. składowiska odpadów, stacji paliw, itp. na wody podziemne.

M1 Prowadzenie lokalnego monitoringu wód podziemnych.

Monitoring prowadzony jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska.

M2 Rozszerzenie monitoringu emisji zanieczyszczeń powietrza o pomiar stężenia pyłu zawieszonego i dwutlenku siarki w sezonie grzewczym i wegetacyjnym.

Gmina podejmie działania w kierunku rozszerzenia monitoringu emisji zanieczyszczeń powietrza, co wynika z potrzeby poznania stężenia zanieczyszczeń pyłowych i dwutlenku siarki w sezonie grzewczym i wegetacyjnym.

5.3. Monitoring polityki ochrony środowiska.

Monitoring polityki ochrony środowiska oznacza, że wdrażanie Programu Ochrony Środowiska (POŚ) będzie podlegało regularnej ocenie. Koordynator wdrażania programu będzie oceniał, co cztery lata stopień wdrożenia "Programu działań na rzecz ochrony środowiska" (PDS).

Zatem, głównymi działaniami podejmowanymi w zakresie monitoringu polityki ochrony środowiska będzie:

- M3. Przygotowanie Programu Działań na rzecz Ochrony Środowiska i aktualizacja strategii wdrożeniowej.

- M4. Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska.

VII. KOSZTY REALIZACJI PROGRAMU W LATACH 2004-2007.

Oszacowanie kosztów wdrażania programu podaje się zwykle w ujęciu cztero lub pięcioletnim, tj. odpowiadającym okresowi programu działań na rzecz ochrony środowiska. Szacunek kosztów w perspektywie do 2012 roku byłby obarczony tak dużym błędem, iż stałby się mało przydatny.

1. Inwestowanie w ochronę środowiska.

Zestawienie kosztów realizacji działań w latach 2004 - 2007 opracowano w oparciu o inwestycje (tzw. inwestowanie w techniczną infrastrukturę ochrony środowiska). Wiele działań nie inwestycyjnych będzie realizowane w ramach codziennych obowiązków pracowników Urzędu Miasta i Gminy Chorzele, a więc bez dodatkowych kosztów. W kalkulacji wzięto pod uwagę koszty związane bezpośrednio z poprawą stanu środowiska.

2. Struktura finansowania.

Jest sprawą oczywistą, że powyższe koszty nie mogą być pokryte bezpośrednio z budżetu gminy, pomimo że budżet ten jest podstawowym źródłem finansowania. Ogólnie można powiedzieć, że źródłami finansowania inwestycji ochrony środowiska (komunalnych) w gminie będą:

- budżet własny gminy,
- środki GFOŚiGW,
- dotacje i pożyczki z NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW,
- fundusze pomocowe i strukturalne UE,
- środki podmiotów gospodarczych,
- środki inwestorów zagranicznych.

Tabela 10. Szacunkowe koszty działań związanych z wdrażaniem Programu Ochrony Środowiska w latach 2004 – 2012.

L.p.	Zagadnienie	Ogólny opis działań / inwestycji	Instrument (wykonawca)	2004-2012 w tys. zł
1.	Ochrona powietrza	Modernizacja przestarzałych kotłowni, ograniczenie spalania węgla kamiennego, wprowadzanie paliw wysokiej jakości i paliw ekologicznych, stosowanie technologii ograniczających emisję, usprawnienie ruchu drogowego.	zarządcy, fundusze ochrony środowiska	100
2.	Hałas	Poprawa stanu technicznego nawierzchni dróg.	zarządcy dróg	50
3.	Zasoby wodne	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej, budowa modernizacja kanalizacji. Likwidacja nieszczelnych szamb. Prowadzenie prawidłowej gospodarki nawozowej, budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej.	Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej, samorząd województwa, samorząd gminny, fundusze.	800
4.	Ochrona przyrody (las, powierzchnia ziemi)	Inwentaryzacja zasobów przyrodniczych gminy, zwiększenie lesistości, karanie za nielegalne wydobywanie kruszywa naturalnego, kontrola warunków i zaleceń zawartych w koncesjach na wydobycie kopalin	samorząd powiatowy, fundusze, samorządy gminne.	30

5.	Gospodarka odpadami komunalnymi	Zainicjowanie selektywnej zbiórki odpadów, Organizacja punktów zbiórki odpadów niebezpiecznych, zagospodarowanie osadów ściekowych. Modernizacja składowiska.	samorządy wszystkich szczebli, organizacje ekologiczne i stowarzyszenia	200
6.	Edukacja ekologiczna mieszkańców	Kampanie informacyjne nt. oszczędności energii, wody, segregacji odpadów, proekologicznych zachowań, organizacja punktu informacji ekologicznej. Upowszechnienie zasad dobrej praktyki rolniczej.	samorządy wszystkich szczebli, szkolnictwo, organizacje pozarządowe, fundacje ekologiczne.	20
Razem				1.200

Tabela 11. Procentowa struktura finansowania/ inwestowania w latach 2004 – 2012.

Źródło	Udział (w %)
Budżet własny gminy (w tym pożyczki i kredyty)	20
GFOŚiGW	5
NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW	50
Budżet Centralny	2
Fundusze pomocowe i strukturalne UE	20
Środki podmiotów gospodarczych	2
Finansowanie zagraniczne	1

MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE:

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego. 2003. Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego w Warszawie.

II Polityka Ekologiczna Państwa. czerwiec 2000. Ministerstwo Środowiska, Warszawa

Program ochrony środowiska powiatu przasnyskiego; 2004

Program ochrony środowiska woj. mazowieckiego. 2003. Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego w Warszawie.

Rocznik statystyczny województwa mazowieckiego. 2002, Urząd statystyczny w Warszawie, Warszawa, grudzień 2002 r.

Dane z Urzędu Miasta i Gminy w Chorzelach..